

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та
страхування
док. екон. наук, професор
_____ Володимир
СИБІРЦЕВ
« ____ » _____ 202_ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
на тему:
«Розвиток банківського страхування»

Виконала: здобувачка вищої освіти 2 курсу, групи
ФС-22М ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»

_____ **Михайленко Анна Геннадіївна**
« ____ » _____ 202_ р.

Керівник роботи: кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування

_____ **МЕЛЬНИК Тетяна Андріївна**
« ____ » _____ 202_ р.

Рецензент:

м. Кропивницький

Завідувачу кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Володимиру СИБІРЦЕВУ

здобувача вищої освіти економічного
факультету групи ФС-22М

(ОПП «Фінанси, банківська справа та
страхування спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»)

МИХАЙЛЕНКО Анни Геннадіївни

ЗАЯВА

Прошу дозволити мені виконати кваліфікаційну роботу за другим
(магістерським) рівнем вищої освіти на тему: «Розвиток банківського
страхування».

« 30 » червня 2023 р.

(підпис)

Погоджено:

Керівник кваліфікаційної роботи:

(підпис) кандидат економічних наук, доцент **Тетяна МЕЛЬНИК**

« 30 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування:

д-р екон. наук, професор **Володимир СИБІРЦЕВ**

(підпис)

« 30 » червня 2023 р.

Центральноукраїнський національний технічний університет
 Факультет економічний _____
 Кафедра фінансів, банківської справи та страхування _____
 Ступінь вищої освіти магістр _____
 Галузь знань 07 «Управління та адміністрування» _____
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» _____
 Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма «Фінанси, банківська справа та страхування» _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
Володимир СИБІРЦЕВ

«__» _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
 НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
 ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ
 ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

МИХАЙЛЕНКО Анни Геннадіївни

(прізвище та ініціали)

1. Тема роботи «Розвиток банківського страхування»
 (назва)

1. Керівник роботи МЕЛЬНИК Тетяна Андріївна, канд. екон. наук, доцент
 (прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи до захисту 31.12.2023 р.

4. Мета та завдання кваліфікаційної роботи

Мета кваліфікаційної роботи виражається в поглибленні теоретичних засад банківського страхування й обґрунтуванні практичних пропозицій щодо розвитку ринку банківського страхування в Україні.

Завдання кваліфікаційної роботи: вивчити економічну сторону банківського страхування; дослідити історію становлення банківського страхування; проаналізувати показники діяльності АТ КБ «Приватбанк»; проаналізувати сучасний стан банківського страхування на ринку ризикового страхування в Україні; провести оцінку сучасного стану банківського страхування на ринку страхування життя в Україні; окреслити основні проблеми розвитку банківського страхування в Україні та надати рекомендації щодо їх вирішення; обґрунтувати пропозиції щодо новітніх підходів розвитку банківського страхування в Україні.

5. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1			
2			
3			

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану дослідження	жовтень 2023 р.	
2.	Підбір та вивчення літературних джерел за темою кваліфікаційної роботи	жовтень 2023 р.	
3.	Підготовка та подання керівнику: - першого розділу - другого розділу - третього розділу - вступу та висновків	листопад 2023 р. листопад 2023 р. листопад 2023 р. грудень 2023 р.	
4.	Подання робочого варіанту роботи керівнику	грудень 2023 р.	
5.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	грудень 2023 р.	
6.	Нормо-контроль секретаря ЕК, перевірка на академічну доброчесність	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
7.	Відгук керівника	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
8.	Рецензування роботи. Підготовка документів, що подаються до ЕК (листи, довідки, інформаційний листок, висновок-виписка, опубліковані статті).	грудень 2023 р. – січень 2024 р.	
9.	Подання роботи завідувачу кафедри на допуск до захисту	січень 2024 р.	
10.	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень завідувача кафедри.	січень 2024 р.	
11.	Подання роботи та супровідних документів до ЕК	січень 2024 р.	
12.	Захист роботи	січень 2024 р.	

Дата видачі завдання:

«04» вересня 2023 р.

(підпис керівника)

МЕЛЬНИК Т.А.

(прізвище та ініціали)

Завдання прийнято до виконання:

«04» вересня 2023 р.

(підпис здобувача)

МИХАЙЛЕНКО А.Г.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Михайленко А.Г. Розвиток банківського страхування. Рукопис.

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Центральноукраїнський національний технічний університет, Кропивницький, 2023.

У роботі досліджено теоретичні та методичні основи розвитку банківського страхування. Виділено різні наукові підходи щодо трактування економічного поняття «банківське страхування» та запропоновано власне визначення банківського страхування, що характеризує цю економічну категорію з усіх її проявів. Систематизовано можливі форми взаємодії банківських установ та страхових компаній. Проведено дослідження історичної сторони банківсько-страхових відносин, в результаті якого виявлено сім основних етапів їх розвитку.

Зроблено аналіз основних показників діяльності АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2022 роки. Проаналізовано сучасний стан банківського страхування на ринку ризикового страхування в Україні. Проведено оцінку сучасного стану банківського страхування на ринку страхування життя в Україні. Оцінка сучасного стану банківського страхування в Україні показала, що між банками і страховиками формується співпраця щодо його запровадження у вигляді укладання договорів страхування через банківські установи. При цьому українські банки активно продають догори зі страхування життя як страхові посередники, що задовольняє потреби всіх учасників співпраці.

Окресленні основні проблеми розвитку банківського страхування в Україні: виникнення конфлікту інтересів між банком і страховиком, специфічність і складність страхової послуги, невідповідність українського законодавства європейському, недостатній рівень цифрової трансформації ринку фінансових послуг. Запропоновані шляхи вирішення окреслених проблем дозволить розвивати банківське страхування на ринку фінансових послуг в Україні, що надасть додаткової стабільності як банківському так і страховому сектору економіки.

Ключові слова: страхування, банківська послуга, страховий ринок, страхова послуга, співпраця банку і страховика, страховий посередник.

ANNOTATION

Mykhailenko A.H. The development of bancassurance. Manuscript.

Master's degree qualification work in the 072 «Finance, banking and insurance» specialization. Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, 2023.

The theoretical and methodical bases of the development of bancassurance are researched in the work. Various scientific approaches to the interpretation of the economic concept of "bancassurance" are allocated and the own definition of bank insurance is proposed, characterizing this economic category from all its manifestations. Possible forms of interaction between banking institutions and insurance companies are systematized. A study of the historical side of banking and insurance relations was carried out, as a result of which seven main stages of their development were identified.

The main performance indicators of JSC CB PrivatBank for 2018-2022 were analyzed. The current state of bancassurance in the market of risk insurance in Ukraine is analyzed. An assessment of the current state of bancassurance in the life insurance market in Ukraine was carried out. An assessment of the current state of bancassurance in Ukraine showed that cooperation was being formed between banks and insurers in order to introduce it in the form of concluding insurance contracts through banking institutions. At the same time, Ukrainian banks actively sell up life insurance as insurance intermediaries, which meets the needs of all participants in cooperation.

The main problems of the development of bancassurance in Ukraine are outlined: the emergence of a conflict of interests between the bank and the insurer, the specificity and complexity of the insurance service, the inconsistency of Ukrainian legislation with European legislation, the insufficient level of digital transformation of the financial services market. The proposed ways of solving the outlined problems will allow the development of bancassurance in the market of financial services in Ukraine, which will provide additional stability to both the banking and insurance sectors of the economy.

Keywords: insurance, banking service, insurance market, insurance service, cooperation between bank and insurer, insurance intermediary.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОГО СТРАХУВАННЯ.....	6
1.1. Економічна сутність банківського страхування.....	6
1.2. Історія виникнення банківського страхування.....	12
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОГО СТРАХУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ	
АТ КБ «ПРИВАТБАНК».....	19
2.1. Аналіз діяльності АТ КБ «ПриватБанку».....	19
2.2. Оцінка банківського страхування на ринку ризикового страхування	
в Україні.....	28
2.3 Оцінка банківського страхування на ринку страхування життя	
в Україні.....	38
РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО	
СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	47
3.1. Проблеми розвитку банківського страхування в Україні та шляхи	
їх вирішення.....	47
3.2. Новітні підходи до розвитку банківського страхування	
в Україні.....	52
ВИСНОВКИ.....	64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
ДОДАТКИ.....	75

ВСТУП

Актуальність теми. Вітчизняний ринок страхових послуг знаходиться під дією різноманітних чинників, постійно знаходиться в стані трансформації, змінює свою структуру, піддається впливу європейської інтеграції. За таких умов утриматися і успішно функціонувати на ринку страхових послуг в майбутньому вдасться лише універсальним фінансовим інститутам. Це спонукає страхові організації до посиленої співпраці, в тому числі і до поєднання банківської та страхової діяльності. З швидким і ефективним розвитком банківського страхування в європейських країнах стало зрозуміло, що в майбутньому комерційні банки і страхові компанії вже не будуть окремо функціонувати кожен у власній сфері.

Актуальність теми дослідження пов'язана з потребою вивчення особливостей розвитку банківського страхування в сучасних умовах нестабільного українського ринку фінансових послуг для створення ефективної стратегічної фінансової політики України.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження виражається в поглибленні теоретичних засад банківського страхування й обґрунтуванні практичних пропозицій щодо розвитку ринку банківського страхування в Україні.

Для вирішення поставленої мети необхідно розв'язати наступні завдання:

- вивчити економічну сторону банківського страхування;
- дослідити історію становлення банківського страхування;
- проаналізувати показники діяльності АТ КБ «Приватбанк»;
- проаналізувати сучасний стан банківського страхування на ринку ризикового страхування в Україні;
- провести оцінку сучасного стану банківського страхування на ринку страхування життя в Україні;
- окреслити основні проблеми розвитку банківського страхування в Україні та надати рекомендації щодо їх вирішення;

- обґрунтувати пропозиції щодо новітніх підходів розвитку банківського страхування в Україні.

Об'єкт дослідження є процес співпраці страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг в сучасних економічних умовах.

Предмет дослідження є теоретичні та практичні аспекти розвитку банківського страхування в Україні.

Методи дослідження. Дослідження теоретичних аспектів ґрунтується на використанні емпіричних методів наукових досліджень таких як спостереження, систематизація і порівняння. При вивченні становлення банківського страхування використовувався емпірико-теоретичний метод такий як історичний підхід. При проведенні оцінки стану розвитку банківського страхування застосовувався метод аналізу і синтезу. При обґрунтуванні переваг використання цифрових технологій в банківському страхуванні використовувався SWOP-аналіз.

Наукова цінність одержаних результатів. До основних теоретичних і практичних результатів дослідження, які мають наукову новизну відносимо:

запропоновано:

- визначення банківського страхування як «угоду про взаємодію між банківською установою та страховою організацією з приводу надання комерційними банками страхових послуг (як страхових агентів чи страхових брокерів) одночасно з цим здійснення страховиками страхування банківських ризиків і персоналу банку (медичне страхування, пенсійне страхування) та урегулювання структури власності між банком і страховиком», яке розкриває сутність економічної категорії з різних його проявів;

одержали подальший розвиток:

- систематизування підходів до визначення банківського страхування, що дало змогу виявити його особливості і розкрити повний його зміст.

Практичне значення одержаних результатів. Обґрунтовані практичні рекомендації щодо запровадження новітніх підходів розвитку банківського страхування можуть бути використані в діяльність будь якої страхової компанії

чи будь-якого банку України в сучасних умовах.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи доповідалися на: VI Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» (ЦНТУ, 7-8.12.2023 р.) та були опубліковані у двох друкованих працях: тезах і статті.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота виконана згідно з методичних рекомендацій до виконання та захисту випускних кваліфікаційних робіт [21]. Кваліфікаційна робота викладена на 74 сторінках комп'ютерного тексту, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота включає 7 таблиць, 22 рисунка, список використаних джерел налічує 56 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОГО СТРАХУВАННЯ

1.1. Економічна сутність банківського страхування

Стрімкий розвиток ринку фінансових послуг у світі поклав початок процесу зближення декількох різних його секторів. Так, на основі взаємодії банківського та страхового сектору, виникла особлива форма партнерства банківських установ та страхових компаній, що отримала назву «bancassurance» або «банкострахування».

Схематичне зображення даного поняття представлено на рис.1.1.

Згідно з статтею 48 Закону України «Про банки і банківську діяльність» банківські установи не мають права займатися страховою діяльністю, проте можуть виступати в ролі страхових агентів та бути клієнтами страхової компанії, що відкриває широкий спектр можливих партнерських відносин між даними організаціями [28].

Рис. 1.1. Схематичне зображення поняття банківського страхування

Джерело: складено автором з використанням [50].

У нашій державі банківське страхування ще заходиться на стадії становлення і є недостатньо дослідженою економічною категорією, тому викликає інтерес у багатьох науковців і є предметом їх вивчення.

Основні підходи науковців щодо визначення сутності економічного поняття «банківське страхування» або «bancassurance» наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи науковців до визначення сутності поняття «банківське страхування»

Автори	Визначення банківського страхування
Підхід 1.	
Банківське страхування - це надання банком страхових послуг клієнтам	
Н.Є. Аванесова	Банківське страхування – це «набір фінансових послуг, які можуть задовольнити як банківські, так і страхові потреби клієнта одночасно» [1, с. 6].
Н. Л. Іващук, О. В. Іващук	Банківське страхування – це «стратегія, яку застосовують банки з метою надання фізичним особам інтегрованих фінансових послуг» [13, с. 66].
В. М. Кремень	Банківське страхування – це «залучення банківських установ в процес виробництва, маркетингу та розповсюдження страхових послуг» [15, с. 100].
О. П. Павленко, Н. П. Дуброва	Банківське страхування – це «організація системи крос-продажів страхових полісів через розгалужену мережу банківських підрозділів» [24, с. 187].
В. В. Тринчук, В. В. Кучеренко	Банківське страхування – «це інтеграція діяльності фінансових посередників – банків і страхових компаній з метою розповсюдження страхових продуктів через банківську мережу» [47, с. 167].
І. Б. Дзедзик	Банківське страхування – це «співробітництво банківської установи з страховою компанією в напрямку продажу страхових послуг» [9, с. 156].
Підхід 2.	
Банківське страхування - це страхування страховиками банківських ризиків	
Т. Фатєєва, О.П. Павленко	Банківське страхування – це «специфічна сфера страхового ринку, в якому використовуються методи формування, розподілу і використання страхових фондів призначених для страхування банківських ризиків, будуються взаємовідносини страхових компаній з банківськими установами та здійснюється страхування заставного майна» [48, с.215]

Джерело: складено автором з використанням вказаних джерел

Наведене визначення Н. Є. Аванесової в табл. 1.1 розкриває сутність взаємодії банківської установи та страхової компанії лише з позиції надання банківською установою одночасно і страхових, і банківських послуг.

Наведене в табл. 1.1 визначення В. М. Кремень передбачає, що комерційні банки здійснюють безпосереднє створення страхових послуг, що не є доречним, оскільки для їх розробки банку необхідно залучати додаткових спеціалістів (актуаріїв, андерайтерів), що потребує великих додаткових витрат.

О. П. Павленко та Н. П. Дуброва (табл. 1.1) пояснюють банківське страхування, як процес продажу страхових полісів банківським клієнтам.

В. В. Тринчук В. В., Кучеренко та І. Б. Дзедзик також притримуються думки, що співпраця страховиків з банківськими установами здійснюється лише з метою розповсюдження страхових послуг клієнтам комерційного банку.

Найбільше повне визначення банківського страхування серед представлених науковців, на нашу думку, надають Т. Фатєєва та О. П. Павленко, оскільки запропоноване ними визначення (див. табл. 1.1) охоплює не лише сферу надання банком страхових послуг, а і безпосереднє страхування банківських ризиків та заставного майна банку страховою компанією.

Таким чином, на нашу думку, можна виділити два основні підходи до трактування економічного поняття «банківське страхування», а саме:

Перший підхід характеризує банківське страхування як угоду про взаємодію між банківською установою та страховою організацією про продаж банком договорів страхування своїм клієнтам.

Другий підхід характеризує банківське страхування як угоду про взаємодію між банківською установою та страховою організацією про страхування банківських ризиків страховиком.

Н. Л. Іващук та О. В. Іващук (див. табл. 1.1) надають більш широке визначення економічному терміну «банківське страхування» розглядаючи його як стратегію, проте також охоплюють лише надання комерційним банком додатково фінансових послуг своїм клієнтам. В свою чергу Н. В. Соловей під терміном банківське страхування розглядає як консолідацію страхових компаній

і комерційних банків у вигляді трьох форм взаємодії.

До першої форми Н. В. Соловей відносить угоду про співпрацю між комерційним банком і незалежною страховою компанією без створення окремої юридичної особи.

До другої форми Н. В. Соловей відносить злиття компаній, поглинання компаній, створення однією особою комерційного банку і страхової компанії для диверсифікації капіталу або для отримання прибутку в різних сферах ринку фінансових послуг.

До третьої форми Н. В. Соловей відносить створення кептивної страхової компанії [42, с. 4].

О. В. Борисюк до форми банківського страхування відносить створення банківських трастів. При цьому пропонує розглядати банківське страхування як концепцію (модель) яка «передбачає організацію єдиних бізнес-процесів, наявність об'єднаної інформаційної системи, навчання і винагороду продавців за фактично продані страхові продукти» [4, с. 429].

У таблиці 1.2 систематизовані основні моделі співпраці комерційного банку і страхової компанії.

Таблиця 1.2

Основні форми співпраці комерційного банку і страховика

Форма співпраці	Характеристика	Країни де застосовується
Договір про співпрацю в розповсюдженні	Комерційний банк виступає посередником між страховиком і страхувальником	Німеччина, США, Японія
Договір про спільну діяльність	Комерційний банк і страховик співпрацюють для удосконалення послуг	Іспанія, Португалія, Італія
Інтегрована бізнес група	Створення нової спільної фінансової організації	Іспанія, Об'єднане королівство, Бельгія, Ірландія, Франція

Джерело: [4, с. 430; 20].

Систематизуємо форми інтегральних фінансових груп співпраці комерційного банку і страхової компанії у вигляді табл. 1.3.

Особливості інтегрованих бізнес груп в банківському страхуванні

Інтегрована бізнес група	Характеристика
Спільний маркетинг і збут	Угода між комерційним банком і страховиком щодо взаємного продажу послуг, яка визначає умови реклами, дистрибуції, участь кожної сторони у спільних витратах.
Перехресна участь в акціонерному капіталі	Співпраця між банком і страховиком з правом впливати на стратегію і систему менеджменту інституції, чисте інвестування капіталу для диверсифікації ризиків.
Стратегія спільне підприємство	Створення юридично і організаційно незалежної кампанії для реалізації визначених цілей, виконання спільних стратегічних завдань шляхом поєднання кваліфікацій працівників і засобів комерційного банку і страховика.
Стратегія de novo	Впроваджується новий вид діяльності в існуючу структуру компанії з використанням власних засобів. Передбачає розвивати тільки ті послуги, які приносять найвищий дохід і найкраще задовольняють потреби клієнтів.
Стратегічного альянсу	Спільне використання комерційним банком і страховою компанією каналів дистрибуції, продажу послуги.
Злиття	Створення фінансової компанії яка є правонаступником об'єднаних компаній банку і страховика.
Поглинання	Поглинання страхової компанії комерційним банком або навпаки.
Фінансовий холдинг	Об'єднання комерційного банку і страховика, з яких один не втрачає юридичної незалежності лише втрачає економічну незалежність потрапляючи під контроль іншого.

Джерело: складено автором з використання [13, с. 66-68].

Н. Л. та О. В. Іващук висловлюють думку про те, що сьогодні утворилися дві нові фінансові інституції, а саме:

- bancassurance - це банківське страхування передбачає розповсюдження комерційним банком типових страхових послуг;
- assurbanking - передбачає розповсюдження страховиком типових банківських послуг [13, с. 65].

На нашу думку, назвав assurbanking тобто (assurance banking) більше

відповідає страхування страховиком банківського обслуговування, або страхування страховиком банківської послуги.

Таким чином, систематизуємо на рис. 1.2 форми взаємодії банківської установи та страхової компанії, які допомагають розкрити значення поняття банківське страхування.

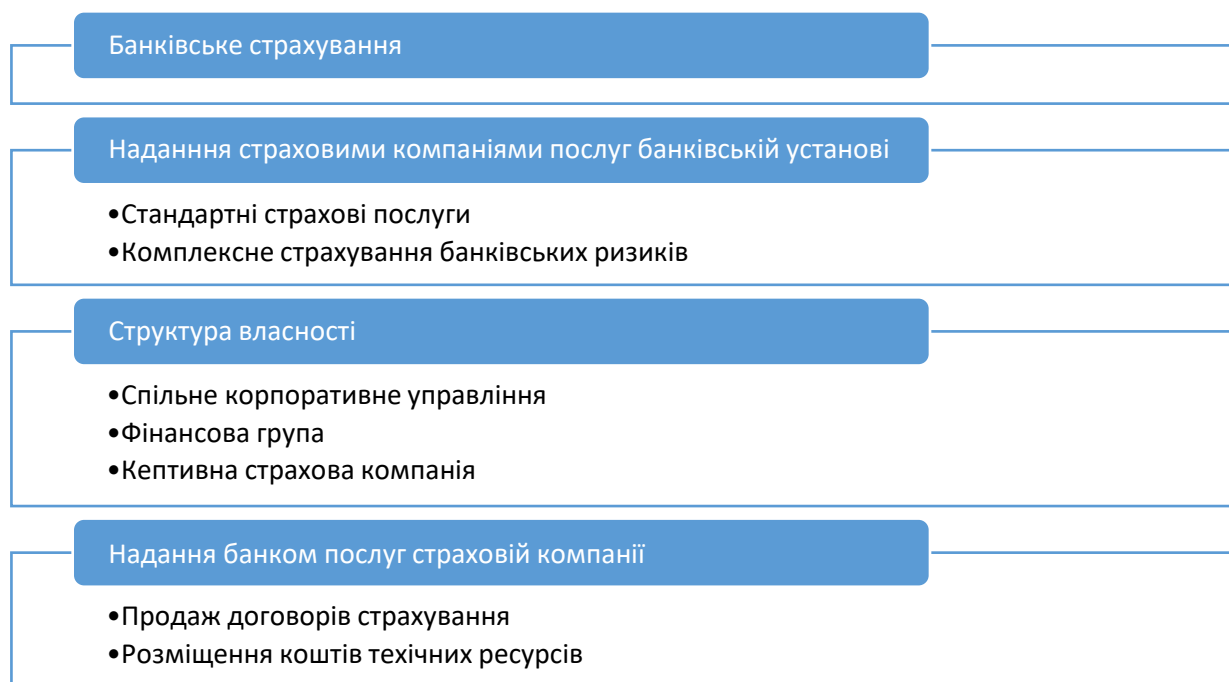

Рис. 1.2. Форми взаємодії банківської установи та страхової компанії

Джерело: складено автором.

Проаналізувавши наведені підходи до визначення поняття «банківське страхування», ми дійшли висновку, що всі представлені науковцями формулювання не розкривають повністю сутність банківського страхування.

Тому систематизуючи всі визначення пропонуємо економічну категорію «банківське страхування» розглядати як угоду про взаємодію між банківською установою та страховою організацією з приводу надання комерційними банками страхових послуг (як страхових агентів чи страхових брокерів), одночасно з цим здійснення страховиками страхування банківських ризиків і персоналу банку (медичне страхування, пенсійне страхування) та урегулювання структури власності між банком і страховиком.

На рис. 1.3. зображена схема відображення економічної сутності

банкiвського страхування.

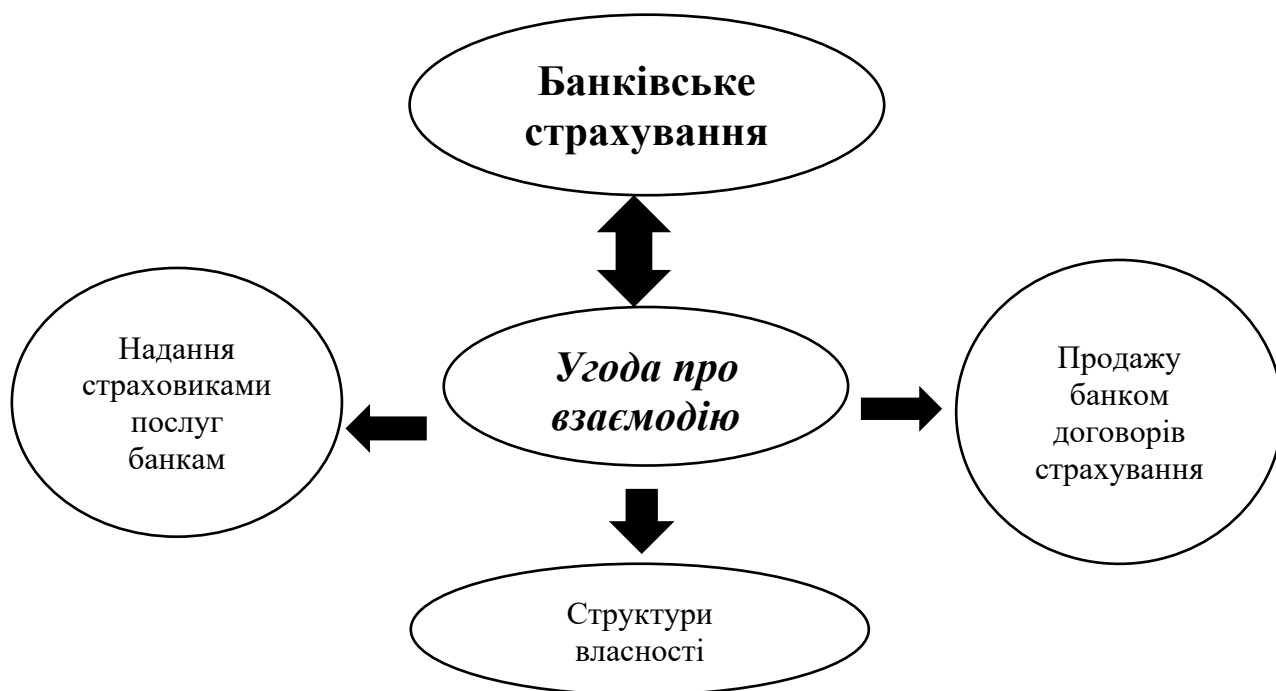

Рис. 1.3. Схема відображення економічної сутності банкiвського страхування

Джерело: складено автором

Таким чином, запропоноване нами визначення розкриває сутність економічної категорії «банкiвське страхування» з різних його проявів.

1.2. Історія виникнення банкiвського страхування

Ринки страхових послуг і банкiвських послуг під дією різноманітних чинників постійно знаходяться в стані трансформації, змінюють свої структури та піддаються впливу інтеграції і глобалізації. Науковці стверджують, що за таких умов утриматися і успішно функціонувати на цих ринках в майбутньому вдасться лише універсальним фінансовим інститутам. Це спонукало і спонукає зараз фінансові організації до посиленої співпраці, в тому числі і до поєднання банкiвської та страхової діяльності. З швидким і ефективним розвитком банкiвських і страхових послуг стає зрозуміло, що в майбутньому комерційні

банки і страхові компанії вже не будуть окремо функціонувати кожен у власній сфері [13, с. 65].

Термін банківське страхування походить з французької мови «bancassurance» тобто banque й assurance, який означає продаж страхової послуги через банківську мережу.

Термін банківське страхування існує на різних мовах, а саме:

- німецькою мовою «allfinanz»;
- іспанською мовою «bancoassurance»;
- італійською мовою «bancari» [5, с. 205; 1, с. 4].

Низка українських науковців у своїх наукових працях [4; 6] стверджують, що історія виникнення банківського страхування розпочалася у Франції в 1970-х роках. Коли був сформований зрілий конкурентний ринок банківських послуг. Зростання будівельної індустрії спонукало збільшення попиту на іпотечне кредитування. Велика конкуренція на ринку банківського кредитування спровокувало банки поєднати іпотечне кредитування зі страхуванням кредитних ризиків. Саме це дозволило вперше розпочати активне запровадження концепції банківського страхування.

Таким чином, банки запропонували свої канали продажів для просування страхування, що дозволило значно зменшити витрати страховиків на дистрибуцію від 30 % до 50% [6, с. 54].

Активний розвиток ринку накопичувального страхування життя спонукало виникненню банківського страхування у вигляді партнерства в 1970-1980 роках. Саме тоді відбувалися активне злиття і поглинання одна одною різних фінансових установ. Хоча відомо, що у 1971-1973 роках провідний банк Франції «Credit Mutuel» створив власну страхову компанію під назвою «Assurances du Credit Mutuel Vie» [1, с. 4]. Також у 1980 році французьким банком «BNP Paribas» була створена страхова компанія «Natio Vie. Створенню у Франції об'єднань банків і страхових компаній та їх розвитку сприяли податкові стимули, які було запроваджені у другій половині 1990-х роках [1, с. 4].

Починаючи з 1980 року в Європі набуває популярності пенсійне

страхування внаслідок проведення країнами пенсійних реформ, комерційні банки починають пропонувати своїм клієнтів страхову послугу з довгострокового страхування життя, а вже наприкінці 1990-х років банки здійснюють продаж страхових послуг з ризикового страхування.

Історичні дослідження доводять, що банківська та страхова діяльності існували пліч-о-пліч ще до нашої ери. Вивчивши історично-хронологічне дослідження О. М. Клапкова [14] В. М. Кремень [16], можна виокремити сім основних етапів формування та розвитку банківського страхування.

У табл.1.4 наведено основні характеристики кожного періоду, шість з яких вважаються завершеними, а останній сьомий триває дотепер.

Таблиця 1.4

Історичні етапи розвитку банківського страхування

Період	Основні характеристики
IV ст. до н. е	Впровадження фінансового продукту «морська позика» або «договір бодерії».
1234 р. – 1514 р.	Виникнення нової фінансової послуги: транзакція окреслена „покупкою ренти”.
З 1650 р. - 1851 р.	Створення фінансового продукту, наближеного до сучасної тонтіми. Продаж страхової послуги німецькою ощадною касою, спроби надання власних послуг з банківського страхування у Бельгії, Іспанії і Франції.
1852 р. - 1980-ті р.	Формування альянсу банку і страховика під назвою Savings Bank Life Insurance, введення страхових кредитів, заснування Товариства взаємного страхування на українських теренах. Розробка першого полісу страхування банків від пограбування.
1980-ті роки - 1990-ті роки	Розробка полісу страхування від комп’ютерних злочинів. Виникнення терміну « bancassurance ».
1990-ті р. - 2000 р.	Експансія страхових продуктів через банківські відділення.
З 2000 р. до нашого часу	Фаза консолідації. Спостерігається поглиблення інтеграції між фінансовими інституціями.

Джерело: складено автором на основі [14].

Перший етап. Першою спробою об’єднання кредитної та страхової сфери на рівні послуг є морська позика або договір бодерії, що можна вважати прикладом вдалого поєднання послуг з надання кредиту та ризикового

страхування. Вперше в історії здійснено цю фінансову операцію в Греції ще в IV ст. до н. е. Тоді на здійснення рейсу з Афін до Босфору і на зворотній шлях було виплачено позику на суму 3 тисячі драхм [14, с. 2]. Цей фінансовий продукт користувався попитом у жителів приморських міст до 1230 року нашої ери, поки не став забороненим. Виплата цього виду позики залежала від успіху, тому що сплата відбувалася лише у разі вдалого закінчення рейсу, тобто за відсутності страхового випадку. Якщо судно під час рейсу тонуло чи зазнавало пограбування, боржник мав право не виплачувати борг. Даний фінансовий продукт являв собою приклад співіснування страхової послуги та кредитування, а завищений процент включав в себе сучасний страховий платіж [14, с. 3]. У 1230 році Папа Римський Григорій IX видав буллу, що забороняла християнам займатися кредитуванням, оскільки це суперечить християнській моралі.

Другий етап. Розвиток банківсько-страхових відносин розпочинається з 1234 року, коли вперше в історії згадується угода фіктивної купівлі-продажі. На її основі кредитор «купував» вантаж, що перевозиться. Згідно з угодою, розрахунок виплачувався в кінці рейсу. Слід зауважити, що між партнерами додатково укладався ще один договір, який передбачав анулювання цієї угоди без сплатення жодних фінансових зобов'язань, якщо подорож пройде вдало [14, с. 4]. Винагорода так званому страховику виплачувалася додатково і наперед, в сучасних умовах так попередньо сплачується страховий платіж.

Також в цей період користується попитом транзакція окреслена «покупкою ренти» - договір з елементом страхування життя, що має спільні риси з сучасним продуктом банківського страхування. Згідно з умовами цього документу, одна зацікавлена особа надавала в користування іншій зацікавленій особі певну кількість коштів з вимогою періодично сплачувати певну суму квот протягом певного періоду часу. Якщо рента виплачувалася в кінці мандрівки чи протягом встановленого часу, то це можна назвати сплатою позичкового процента. Якщо ж рента виплачувалася до кінця життя зацікавленої особи, то рента виступала елементом страхування життя [14, с. 4]. Таким чином люди змогли оминати заборони Папи Римського Григорія IX.

Третій етап. У 1650 році зі створення фінансового продукту наближеного до тонтіни розпочинається третій етап розвитку банкострахування. Ця фінансова послуга забезпечувала довгострокові кредити у формі ануїтетів з допомогою страхування життя кредиторів. Значною популярністю послуга користувалася серед американців - у 1905 році дві третини застрахованих склали жителі США. Проте уже в 1906 році влада заборонила укладання нових договорів через суспільний скандал. В цей же історичний період відбуваються продажі страхових послуг німецькою ощадною касою та спроби надання власних банківсько-страхових послуг банками Франції, Бельгії, Іспанії.

Четвертий етап. Розвиток банківського страхування слід звернути увагу на створення у 1908 році у Великій Британії банківсько-страхового альянсу під назвою Savings Bank Life Insurance. В цій же країні була спроба введення страхування кредитів, яка не мала успіху. А в 1887 році було розроблено перший поліс страхування банків від пограбування британцем К. Хитом.

На території сучасної України в цей час у 1892-1895 роках вперше почалися створюватися страхове товариство «Дністер», через створення страхового банку «Дністер», який «представляв собою конгломерат Товариства взаємного страхування, заснованого в 1892 році, і однойменного банку, заснованого в 1895 році, на гроші страхової компанії - Товариства взаємного кредиту» [14, с. 7].

П'ятий етап. Розвиток банківського страхування припадає на 1980-ті роки і вважається початком розвитку сучасних банківсько-страхових відносин. В цей час було створено страховий продукт, що являв собою поліс страхування від електронних та комп'ютерних злочинів і передбачав захист електронних систем банківських та інших інституцій від незаконного доступу [14, с. 11]. Також на цьому етапі розвитку банки та страховики починають випускати спільні послуги для страхування життя з пільговим режимом оподаткування. До того ж змістовно формується термін банківське страхування в країнах Європи.

Шостий етап. 1990-ті роки науковці вважають фазою зростання, з якої починається шостий етап еволюції, саме в ці роки відбулась експансія страхових

продуктів через банківські відділення, що сприяло створенню нової модель співпраці страхових компаній та банківських установ [14, с. 13].

В перші роки XXI століття спостерігається поглиблення інтеграції між банками та страховими компаніями.

Сьомий етап. В 2000 році стартував наступний етап еволюції банківсько-страхового партнерства, який ще можна називають фазою консолідації. На думку Клапків Ю. М. для цього етапу розвитку інтеграції банківської та страхової сфери «притаманне поглиблення коінтеграційних процесів поміж інституціями, фінансова консолідація та пошук моделей зрощення і функціонування банківського та страхового бізнесу з оптимальним ефектом синергії. Ще одним фактором що посприяв розвитку консолідаційного етапу еволюції інтеграції банківського та страхового бізнесу можна вважати формування законодавчих норм у розвинених країнах, що стимулюють довгострокове накопичувальне страхування життя» [14, с. 18].

У 2005 році АТ «Райффайзенбанк Україна» і страхова компанія «Інго-Україна» стали першими фінансовими установами, які впровадили банківське страхування в Україні. Згодом такі страховики як «PZU-Україна» і «АІГ Життя» також стали просувати свої послуги за допомогою банківського страхування [20, с. 120; 16, с. 8].

«Останнім часом почав формуватися стійкий зв'язок між фінансовими і страховими компаніями. Користуючись послугами банків, страхові організації мають можливість ефективно управляти своїми фінансовими активами, в той час як банки також можуть користуватися послугами з ризик-менеджменту страхових компаній. Також банківські установи активно впроваджують механізми продажу страхових продуктів через свої філії. Останнім часом ряд державних банків став активно пропонувати програми страхування майна і життя, при цьому виступаючи лише посередником між клієнтами і страховими компаніями. Такий двосторонній зв'язок ефективно задовольняє запити всіх сторін. На цьому тлі також активно почали з'являтися суміжні продукти і послуги, що зачіпають обидва ринки» [4, с. 429].

Таким чином, дослідивши історичну сторону розвитку банківсько-страхових відносин, можна зробити висновок, що передумови виникнення інтеграційних процесів між банківськими установами та страховими організаціями спостерігаються ще в IV ст. до н.е. Історія розвитку банківсько-страхової інтеграції поділяється на сім умовних періодів, шість з яких вже остаточно сформовано, а сьомий розпочався в перших роках XXI століття і триває в наші дні. Таке виділення етапів розвитку банківського страхування, вважаємо доречним, оскільки враховуються історичні особливості кожного періоду та звертається увага на події, важливі для зближення банківської та страхової сфери.

Таким чином, в умовах стрімкого розвитку фінансового ринку в світі відбувається процес «злиття» різноманітних його секторів. Не виключенням є банківська та страхова сфери. Тісна взаємодія цих фінансових інститутів призвела до того, що рівень надання банківських та страхових послуг значно збільшився, що зумовило виникнення окремого економічного терміну, який розкриває всі особливості інтеграції банківського та страхового секторів.

Саме тому пропонуємо під банківським страхуванням розуміти угоду про взаємодію між банківською установою та страховою організацією з приводу надання банками страхових послуг, одночасно з цим здійснення страховиками страхування банківських ризиків і персоналу банку та урегулювання корпоративних прав між банком і страховиком. Ця угода передбачає надання банками і страховими компаніями послуг одне одному, корпоративне управління та можливість створення нової кептивної страхової компанії.

Виникнення основ банківського страхування спостерігаються ще в IV столітті до нашої ери з наступним розвитком інтеграції банків і страховиків, поглиблення зв'язків між ними, взаємодоповненням пропонованих клієнту послуг, узаконення своєї співпраці та значний прогрес у розвитку банківсько-страхового альянсу.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ БАНКІВСЬКОГО СТАХУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ АТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Аналіз діяльності АТ КБ «ПриватБанку»

Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» (скорочена назва – АТ КБ «Приватбанк») було створено на засіданні його засновників 7 лютого 1992 року та зареєстровано Національним банком України 19 березня 1992 року у формі товариства з обмеженою відповідальністю під первинною назвою Комерційний банк «ПриватБанк».

6 липня 2000 року рішенням Установчих зборів акціонерів Комерційний банк «ПриватБанк» змінив свою організаційно-правову форму у Закрите акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк». 30 квітня 2009 року Загальні збори акціонерів банку прийняли рішення про зміну типу банку та його найменування з Закритого акціонерного товариства комерційного банку «ПриватБанк» на Публічне акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк». 21 травня 2018 року банк було реорганізовано з публічного на приватне акціонерне товариство та перейменовано на Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк». На сьогодні АТ КБ «Приватбанк» є правонаступником всіх прав та зобов'язань ПАТ КБ «ПриватБанк» [44].

АТ КБ «Приватбанк» створений і функціонує відповідно до чинного законодавства, а саме: Господарського [7] та Цивільного [49] кодексів України, Закону України «Про банки і банківську діяльність» [28], Закону України «Про акціонерні товариства» [27], Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» [32], Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків» [30], Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [35], Закону України «Про депозитарну систему України» [29], Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [33], постанов Кабінету міністрів України, нормативно-

правових актів Національного банку України, статуту банку [44].

18 грудня 2016 року рішенням Кабінету Міністрів України банк було націоналізовано, а вже 21 грудня цього ж року держава в особі Міністерства фінансів стала власником контрольного пакету акцій банку. Кабінет Міністрів України від імені держави виконує функції вищого органу управління державного банку.

За законодавством України Акціонерне товариство комерційний банк «ПриватБанк» є юридичною особою приватного права.

Центральний офіс АТ КБ «ПриватБанк» знаходиться у місті Дніпро. Юридична адреса банку: м. Київ, вул. Грушевського, 1Д.

Станом на 1 січня 2023 року банк має 1210 відділень, в яких працюють 18672 працівника.

Послугами «ПриватБанку» користуються понад 19 млн осіб, серед яких як і фізичні, так і юридичні особи. Більшість корпоративних клієнтів - це малі та середні підприємства, значна частка яких працює в харчовій, транспортній, сільськогосподарській, торгівельній та будівельній галузях. Для своїх клієнтів банк надає банківські та фінансові послуги. Види банківських послуг банку відображено на рис. 2.1.

Також АТ КБ «ПриватБанк» має право виконувати функції страхового посередника. Зокрема, до акредитованих банком страхових компаній належать:

- Приватне акціонерне товариство «Страхова група «ТАС»;
- Приватне акціонерне товариство Страхова компанія «АРКС»;
- Приватне акціонерне товариство «УСК «Княжа Вієнна Іншуранс Груп»;
- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Українська страхова група»;
- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ВУСО»;
- Приватне акціонерне товариство «Європейське туристичне страхування»;
- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ПЗУ

Україна»;

Рис. 2.1. Схема банківських послуг АТ КБ «Приватбанк»

Джерело: складено автором з використанням [44].

- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Універсальна»;
- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «УНІКА»;
- Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія «АРКС Лайф»;
- Приватне акціонерне товариство «МетЛайф»;
- Товариство з додатковою відповідальністю «ЕКСПРЕС СТРАХУВАННЯ»;
- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «УНІКА Життя»;
- Товариство з додатковою відповідальністю «Страхова компанія

«ВіДіСтрахування»;

- Товариство з додатковою відповідальністю «НІКО СТРАХУВАННЯ»;

- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Арсенал страхування»;

- Публічне акціонерне товариство «Національна акціонерна страхова компанія «Оранта»;

- Акціонерне товариство «Страхова компанія «Інго»;

- Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Євроінс Україна» [43].

АТ КБ «Приватбанк» разом з переліченими вище страховиками пропонує своїм клієнтам такі види страхових послуг:

- Зелена картка;

- Поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів;

- TopDriver;

- E-likі;

- Захист на кожен день;

- Страхування здоров'я;

- Пакет “Сімейний”;

- Страхування кредитного ліміту;

- Страхування комунальних платежів;

- Страхування екрана;

- Туристичне страхування;

- Нерухомість без огляду;

- Захист від шахрайства;

- Гарантоване повернення квитка на літак;

- Компенсація вартості рейсу;

- Страхування від втрати роботи [12].

На сьогодні АТ КБ «ПриватБанк» є найбільшим державним банком України та найбільшим емітентом платіжних карток. Займає лідируючі позиції на банківському ринку АТ КБ «ПриватБанк» завдяки постійному впровадженню інноваційних технологій. Наприклад, створення платіжного міні-терміналу, надання послуг онлайн-інкасації, можливість отримання доступу до Інтернет-банкінгу через QR-код допомогло банку вийти на новий рівень надання банківських послуг. Сервіс Інтернет-банкінгу даного банку під назвою «Приват24» є найбільшим в нашій країні, а система грошових переказів PrivatMoney користується попитом, як і в Україні, так і за кордоном.

Здійснимо аналіз фінансового стану АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2022 роки, використовуючи його публічну фінансову звітність розміщену на офіційному сайті банку [12].

Спочатку зробимо дослідження динаміки активів банку (див. табл. В.1 дод. В). Проаналізувавши таблицю В.1 дод. В, можна сказати, що загальна сума активів банку АТ КБ «ПриватБанк», починаючи з 2018 року і закінчуючи 2022 роком, постійно зростає. А саме: у 2019 році спостерігаємо збільшення суми активів на 31675 млн. грн., у 2020 році - на 72802 млн. грн., у 2021 році – на 18771 млн. грн., у 2022 році – на 139300 млн. грн.

Це зростання можна пояснити збільшенням обсягу інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через прибуток чи збиток у 2020 році на суму 16070 млн. грн., та збільшення інвестиційних цінних паперів за справедливою вартістю через інший сукупний дохід на 52594 млн. грн. у 2020 році, на 9878 млн. грн. у 2021 році та на 14846 млн. грн. у 2022 році (див. табл. В.1 дод. В).

Далі розглянемо аналіз структури активів банку на основі даних, наведених в таблиці 2.1.

У 2018 та 2019 роках найбільшу питому вагу в активах АТ КБ «ПриватБанк» займали інвестиційні цінні папери за справедливою вартістю через прибуток чи збиток – 31,02 відсоток та 27,34 відсотків відповідно. А вже в наступних роках найбільша питома вага в активах належала інвестиційним цінним паперам за справедливою вартістю через інший сукупний дохід, а саме –

31,16 відсоток у 2020 році, 32,16 відсотки - у 2021 році та 26,62 відсотків - у 2022 році.

Таблиця 2.1

Аналіз структури активів АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2022 рр.

Активи	Питома вага, %					Зміни 2022р. до 2018р.
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Грошові кошти та їх еквіваленти	9,84	14,82	13,05	13,17	17,83	7,99
Заборгованість банків	-	8,76	6,55	0,00	0,00	-8,76
Інвестиційні цінні папери:						
— за справедливою вартістю через прибуток чи збиток	31,02	27,34	26,34	23,20	17,71	-13,31
- за справедливою вартістю через інший сукупний дохід	28,52	21,50	31,16	32,16	26,62	-1,9
- за амортизованою собівартістю	5,23	0,28	0,45	0,03	0,02	-5,21
Поточні податкові активи	0,07	0,73	1,74	2,49	1,68	1,61
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію	0,01	0,05	0,01	0,01	0,01	0
Інвестиційна нерухомість	1,20	1,09	0,77	0,50	0,40	-0,8
Активи з права користування	-	0,55	0,46	0,00	0,00	-0,55
Основні засоби та нематеріальні активи	1,36	1,54	1,54	1,51	0,97	-0,39
Інші фінансові активи	0,99	0,71	0,90	0,66	0,80	-0,19
Інші активи	3,20	3,00	2,33	2,42	1,70	-1,5
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	0,49	0,40	0,32	-	-	-0,49
Активи, утримувані для продажу	0,04	-	0,01	-	-	-0,04
Всього активів	100	100	100	100	100	-

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [37-41].

Найменша питома вага в активах банку належить інвестиціям в дочірні та асоційовану компанію – 0,01 відсотка. Як бачимо, цей показник майже щороку залишається незмінним, винятком став лише 2019 рік, тоді він збільшився на 0,04 відсотка.

У 2022 році також значно збільшилася сума грошових коштів та їх еквівалентів – на 43545 млн. грн. в порівнянні з 2021 роком, що свідчить про те,

що грошові операції здійснюються частіше та ефективніше.

Також розглянемо основні показники АТ КБ «ПриватБанк», зробивши аналіз стану пасивів банку у 2018-2022 роках (див. табл. В.2 дод. В). Як бачимо, загальна сума пасивів щороку зростає. Так, у 2019 році вона збільшилася на 31675 млн. грн., у 2020 році - на 72802 млн. грн., у 2021 році - на 18771 млн. грн., у 2022 році – на 139300 млн. грн. Також у 2022 році спостерігається збільшення загальних резервів та інших фондів на суму 1753 млн. грн., та коштів клієнтів на 146667 млн. грн. в порівнянні з 2021 роком. Статутний капітал та емісійний капітал протягом 2018-2022 років залишався незмінним.

Для аналізу структури пасивів АТ КБ «ПриватБанк» розглянемо розрахунки наведені в таблиці 2.2.

Судячи з отриманих в табл. 2.2. результатів, можна сказати, що в 2022 році в структурі пасивів банку найбільша частка припадає на зобов'язання – 89,31 відсотків, серед яких найбільшу питому вагу мають кошти клієнтів у розмірі 87,31 відсотків. В той час найменшу питому вагу займають інші фінансові зобов'язання – 0,49 відсотка, що зменшилися на 1136 млн. грн., порівняно з 2021 роком. 38,12 відсотків капіталу банку складає акціонерний капітал у розмірі 206060 млн. грн.

Таблиця 2.2

Аналіз структури пасивів АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2022 рр.

Пасиви	Питома вага, %					Зміни 2022р. до 2018р.
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Заборгованість перед НБУ	3,53	2,49	0	-	-	-3,53
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	0,07	0,06	0,00	-	-	-0,07
Кошти клієнтів	83,10	77,69	81,75	81,06	87,31	4,21
Зобов'язання орендаря з лізингу	-	0,56	0,48	-	-	0
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	0,05	0,04	0,04	0,04	0,00	-0,05
Резерви та нефінансові зобов'язання	1,13	1,05	3,16	-	-	-1,13
Інші фінансові зобов'язання	0,81	0,49	0,76	0,94	0,49	-0,32

Продовження таблиці 2.2

Пасиви	Питома вага, %					Зміни 2022р. до 2018р.
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Всього зобов'язань	88,68	82,39	86,19	83,40	89,31	0,63
Акціонерний капітал	74,11	66,53	53,87	51,35	38,12	-35,99
Емісійний дохід	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	-0,01
Резерв переоцінки будівель	0,25	0,20	0,18	-	-	-0,25
Нереалізований збиток від інвестиційних цінних паперів	-1,19	-0,41	-0,77	-	-	1,19
Результат від операцій з акціонерами	4,38	3,93	3,18	3,03	2,25	-2,13
Загальні резерви та інші фонди	2,23	2,21	2,22	2,42	2,12	-0,11
Накопичений дефіцит	-68,47	-54,86	-44,88	-39,18	-29,00	39,47
Всього капіталу	11,32	17,61	13,81	16,60	10,69	-0,63
Всього зобов'язань та капіталу	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	

Джерело: розраховано і складено автором з використанням [37-41].

Динаміка активів, капіталу та зобов'язань АТ КБ «ПриватБанк» у 2018-2022 роках зображена на рис. 2.2. свідчить про те, що розмір активів та зобов'язань банку впродовж всього періоду має тенденцію до поступового зростання, проте капітал банку має стрибкоподібну динаміку зміну своїх значень.

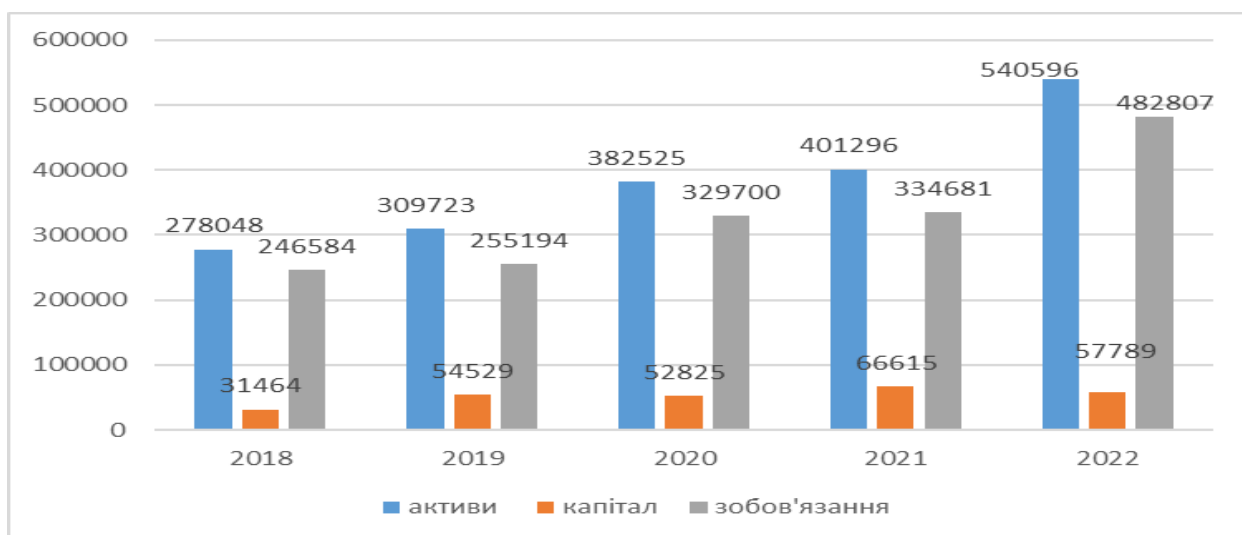

Рис. 2.2. Динаміка активів, капіталу, зобов'язань АТ КБ «Приватбанк» у 2018-2022рр.

Джерело: складено автором з використанням [37-41].

Далі порівняємо фінансові результати АТ КБ «ПриватБанк» у 2018-2022

роках. На рис. 2.3. видно, що у 2018 та 2019 роках прибуток до оподаткування та чистий прибуток обраного банку були однаковими. Тоді як у 2020 та 2021 роках величина цих прибутків була майже однаковою, маючи невелику різницю.

Рис. 2.3. Динаміка фінансових результатів АТ КБ «Приватбанк» у 2018-2022 рр.

Джерело: складено автором з використанням [37-41].

Слід зазначити, що в результаті впливу пандемії Covid-19 у 2020 році прибуток до оподаткування та чистий прибуток АТ КБ «ПриватБанк» зменшився на 8307 млн. грн. та на 8313 млн. грн. відповідно.

У 2021 році АТ КБ «ПриватБанк» зумів досягти рівня прибутку до оподаткування та чистого прибутку 2019 року і навіть перевершив попередні показники. У 2022 році спостерігаємо зміну динаміки фінансових результатів банку, а саме: зменшення прибутку до оподаткування на 395 млн. грн. та зменшення чистого прибутку на 4852 млн. грн., що відбулося через виклики, з якими зіткнувся банківський сектор внаслідок воєнних дій на території України.

Отже, здійснивши ряд розрахунків, ми виявили, що АТ КБ «ПриватБанк» є державним банком, що успішно функціонує та ефективно здійснює свою діяльність. Не зважаючи на те, що не спостерігається щорічне зростання показників в динаміці, ми вважаємо, що банк зміг прийняти виклики сьогодення та повернутися до минулорічних показників діяльності, що є показником

ефективної управлінської політики банку. Загалом спостерігається позитивна тенденція в результатах банківської діяльності та в динаміці фінансових результатів - прибутку до оподаткування та чистому прибутку.

2.2. Оцінка банківського страхування на ринку ризикового страхування в Україні

Страховий ринок займає важливе місце в економічному розвитку України в контексті євроінтеграції та об'єднанні з світовим економічним простором. Рівень розвитку страхових послуг напряду залежить від соціально-економічного становища в країні, наявності попиту населення та суб'єктів господарювання до пропонованих страхових продуктів, а також зацікавленості держави в розвитку страхового сектору [17, с. 50].

На сьогодні страховий ринок України, порівняно з страховими ринками країн Європи, є менш розвиненим, а різні страхові послуги, пропоновані українськими страховиками, мають набагато менший попит ніж в Європі.

Науковці вважають, що на це впливає ряд причин:

- недосконалість вітчизняного чинного законодавства регулюючого страхову діяльність;
- неефективне державне регулювання й контроль за страховою діяльністю в Україні;
- низька довіра до страхових організацій;
- недостатня обізнаність населення у страховій сфері;
- відсутність висококваліфікованих спеціалістів у страховій сфері [11, с. 76-77].

Протягом останніх років на українському страховому ринку спостерігається тенденція зменшення кількості страховиків. Динаміка кількості страхових компаній в Україні в 2018-2022 роках зображена на рис. 2.4.

Проаналізувавши рис. 2.4. можна сказати, що протягом останніх 5 років

зменшується і загальна кількість страхових компаній, і чисельність кожного її виду окремо: страхових компаній «life» та «non-life».

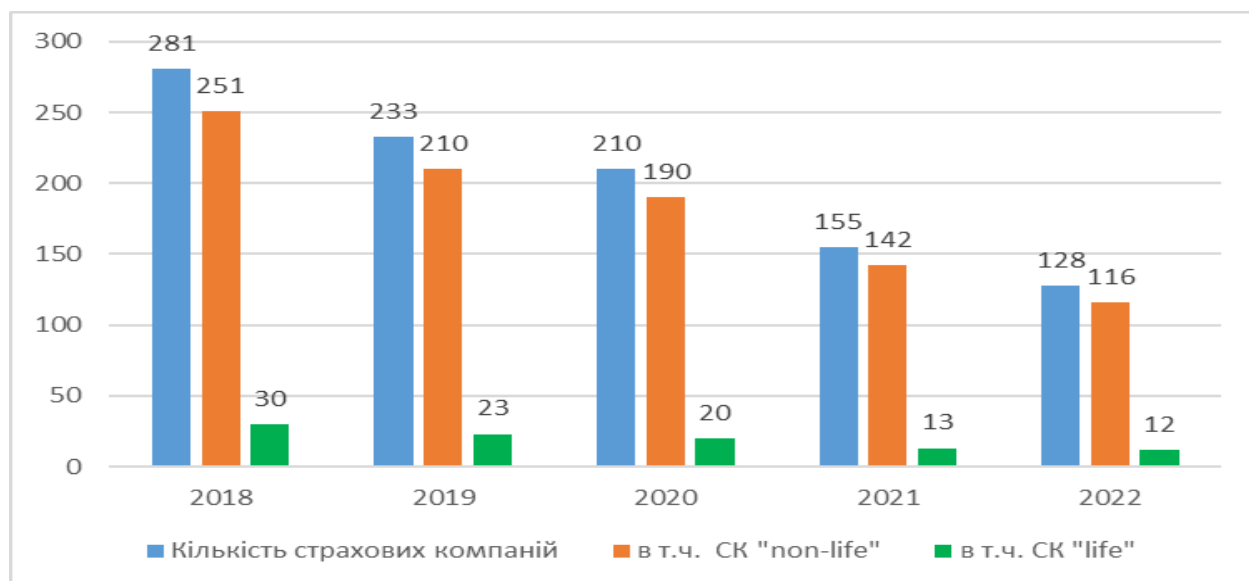

Рис. 2.4. Динаміка кількості страхових компаній в Україні в 2018-2022 роках

Джерело: складено автором з використанням [26].

Так, у 2018 році сукупна кількість страхових компаній склала 281, з них 251 страхова компанія займалася загальним (ризиковим) страхуванням і 30 спеціалізувалось на страхуванні життя.

У 2019 році ці показники змінились, а саме – загальна кількість страховиків становила 233, в тому числі страхові компанії «non-life» і страхові компанії «life» склали відповідно 210 і 23 організацій.

У 2020 році страхові організації у сумі склали 210 установ, серед яких 190 страхових компаній «non-life» і 20 страхових компаній «life».

У 2021 загальна кількість страховиків склала 155 компаній, з них 142 страхових компаній «non-life» і 13 страхових компаній «life».

У 2022 році в цілому страхові установи становили 128 організацій, в тому числі страхові компанії «non-life» - 116 компаній, а страхові компанії «life» - 12 компаній.

Отже, з 2018 по 2019 роки загальна кількість страхових компаній

скоротилась на 48 організацій, з 2019 по 2020 – на 23 організації, з 2020 по 2021 – на 55 організацій, з 2021 по 2022 – на 27 організацій. Загалом в період 2018-2022 років кількість страховиків в Україні знизилась на 153 компанії, з них 135 страхових компаній К «non-life» і 18 страхових компаній «life».

Таку динаміку зміни кількості страховиків на страховому ринку в Україні можна пояснити анулюванням Національним банком України ліцензій на здійснення страхової діяльності, не спроможністю страховиків виконати свої зобов'язання, а також загостренням економічної кризи, що виникла на фоні пандемії COVID-19 та військових дій на території України.

Банківське страхування допомогло страховим організаціям та банківським установам подолати наслідки пандемії COVID-19 у 2019-2020 роках та військової агресії росії в 2022 року. Українські банки, як і страхові компанії, втратили основні джерела доходу і тому, щоб утриматися на ринку почали активно співпрацювати. Завдяки угоді bancassurance банки отримують нові джерела прибутків, в страхових компаніях збільшується кількість укладених договорів і зменшуються витрати на дистрибуцію. Банківський канал продажу страхових послуг оптимізує вибір банківського і страхового продукту та задовольняє потреби клієнтів обох організацій [4, с. 428].

На рис. 2.5. показано зміни загальної суми наданих кредитів АТ КБ «Приватбанк» у період 2018-2022 років.

Дані наведенні на рис. 2.5. говорять про те, що у період з 2018 рік по 2019 рік обсяг кредитів АТ КБ «ПриватБанк» збільшився на 4107 млн. грн. Тоді як вже у 2020 році сума виданих кредитів значно скоротилася на 63271 млн. грн. У 2021-2022 роках спостерігається ріст загальної суми кредитів на 9796 млн. грн та 7928 млн. грн. відповідно, проте все ж таки АТ КБ «ПриватБанк» не вдається досягти показників 2018 та 2019 років. Різниця між обсягом наданих кредитів у 2018 та 2022 роках складає 41440 млн. грн. Таким чином, можна стверджувати, що криза через COVID-19 призвела до суттєвого зменшення обсягів кредитів у АТ КБ «ПриватБанк».

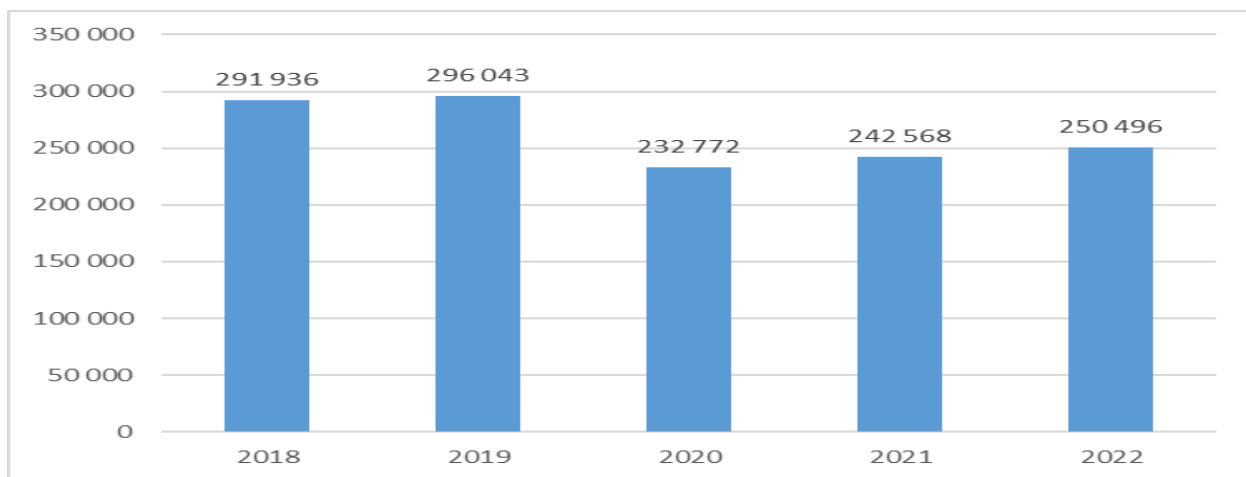

Рис. 2.5. Динаміка зміни загальної суми кредитів АТ КБ «ПриватБанк» в 2018-2022 роках

Джерело: складено автором з використанням [37-41].

На рис. 2.6. відображено динаміку зміни кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» за 2018-2022 роки.

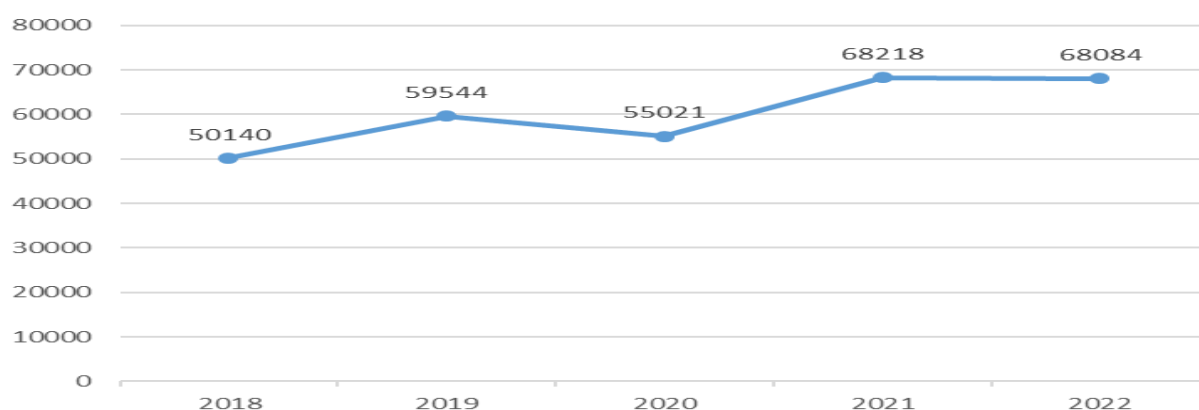

Рис. 2.6. Динаміка зміни кредитного портфеля АТ КБ «ПриватБанк» в 2018-2022 роках

Джерело: складено автором з використанням [37-41].

Згідно з даними на рис. 2.6. можна стверджувати, що загальна сума кредитів та авансів АТ КБ «ПриватБанк» має тенденцію до збільшення у 2019 році порівняно з 2018 роком на суму 9404 млн. грн. та у 2021 році порівняно з 2020 роком на суму 13197 млн. грн. У 2020 році обсяг кредитного портфелю банку скоротився на 4523 млн. грн, а у 2022 році на 134 млн. грн в порівнянні з

2019 та 2021 роками відповідно.

Отже, внаслідок втрати основних джерел доходу, АТ КБ «ПриватБанк» намагається знайти нові ринки збуту і диверсифікувати напрямки ведення свого бізнесу.

Наприклад, АТ КБ «ПриватБанк» співпрацює в області страхування життя з такими страховиками як СК «Метлайф», СК «Уніка», СК «ВУСО», СК «Аркс лайф», СК «Княжа вієнна іншуранс груп», а в області загального страхування з СК «Оранта», СК «Універсальна», СК «ІНГО», СК «ЮТІКО» тощо. Повний перелік страхових компаній-партнерів даного банку, а також види страхування, якими вони займаються, представлено в табл. Б. 1. дод. Б.

Іноземні банки та страховики почали процес інтеграції задовго до українських колег і зараз отримують від партнерства значну частину прибутку. На рис. 2.7 зібрані дані, що характеризують частку банківського страхування в структурі каналів збуту страхових послуг в деяких країнах Європи.

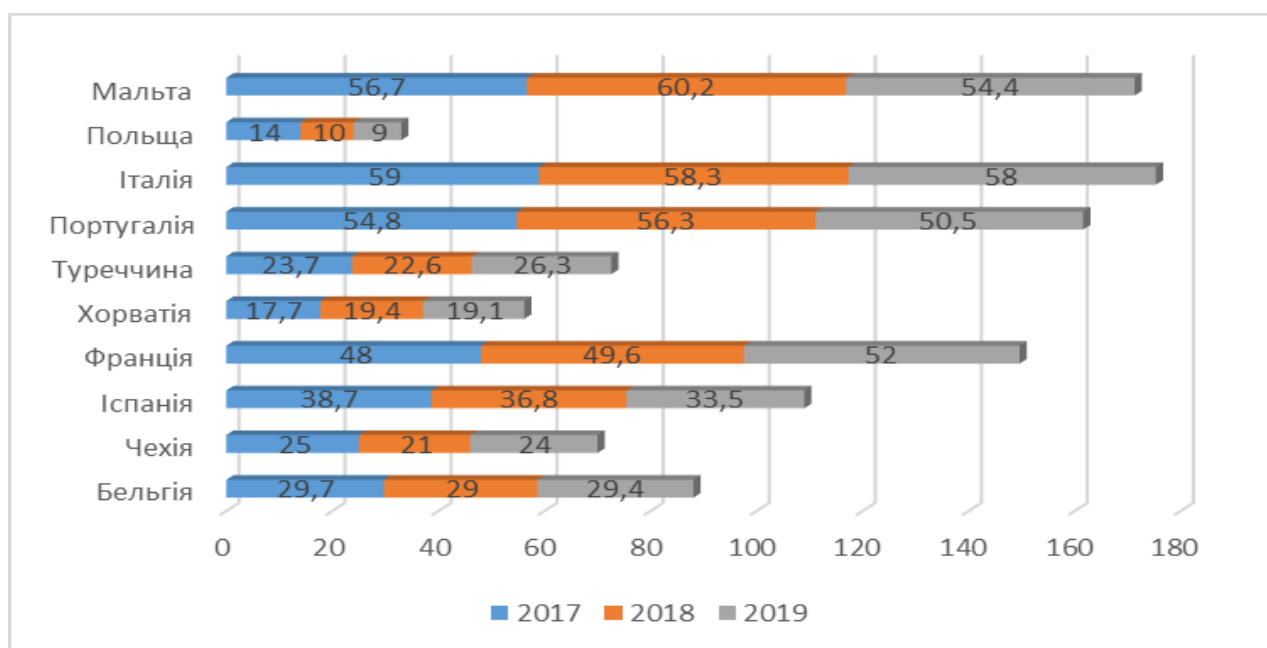

Рис. 2.7. Частка банкострахування в структурі каналів збуту в Європі, %

Джерело: складено автором з використанням [53].

Проаналізувавши дані рис. 2.7. можна сказати, що ступінь впровадження банкострахування в європейських державах є різним. Найбільше bancassurance

практикують Мальта, Італія, Португалія, Франція, найменше – Польща, Хорватія, Чехія. Щорічне збільшення частки банківського страхування спостерігається лише у Франції – збільшення на 4% в період з 2017 по 2019 рік. Зазначимо, що в Мальті та Італії банкострахування складає майже 60 відсотків в каналах дистрибуції страховиків, у Португалії та Франції цей показник склав більше, ніж 50 відсотків, а в Іспанії – понад 30 відсотків. У Бельгії та Туреччині завдяки банківсько-страховому співробітництву продається більше, ніж 25 відсотків страхових продуктів.

Як бачимо, в Європі спостерігається тісне співробітництво банківських установ та страхових організацій з метою отримання більших прибутків та утримання на ринку фінансових послуг.

В Україні партнерство даних фінансових інститутів вважається недостатньо розвиненим процесом. Проте, в нашій державі банківське страхування відіграє неостанню роль в просуванні продуктів ризикового («non-life») страхування. Так, через банківські канали дистрибуції продаються такі види загального (ризикового) страхування як страхування фінансових ризиків, страхування кредитів, страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, страхування майна тощо.

На рис. 2.8. представлено динаміку зміни валових надходжень страхових премій за страхування кредитів та фінансових ризиків у період з 2020 по 2022 рік.

Дані, оформлені на рис. 2.8. свідчать про те, показники діяльності з таких видів ризикового страхування як страхування фінансових ризиків і страхування кредитів мають тенденцію до зменшення протягом 2020-2022 років.

У 2021 році, порівняно з 2020 обсяг страхових премій з страхування фінансових ризиків зменшився на 526,6 млн. грн або на 17,4 відсотка, а у 2022 році, порівняно з 2021 роком – на 1416,9 млн. грн. або на 56,8 відсотка.

Загальна сума страхових премій з страхування кредитів скоротилася у 2021 році на 240,6 млн. грн або на 68,5 відсотки і на 92,2 млн. грн. або 83,6 відсотки у 2022 році.

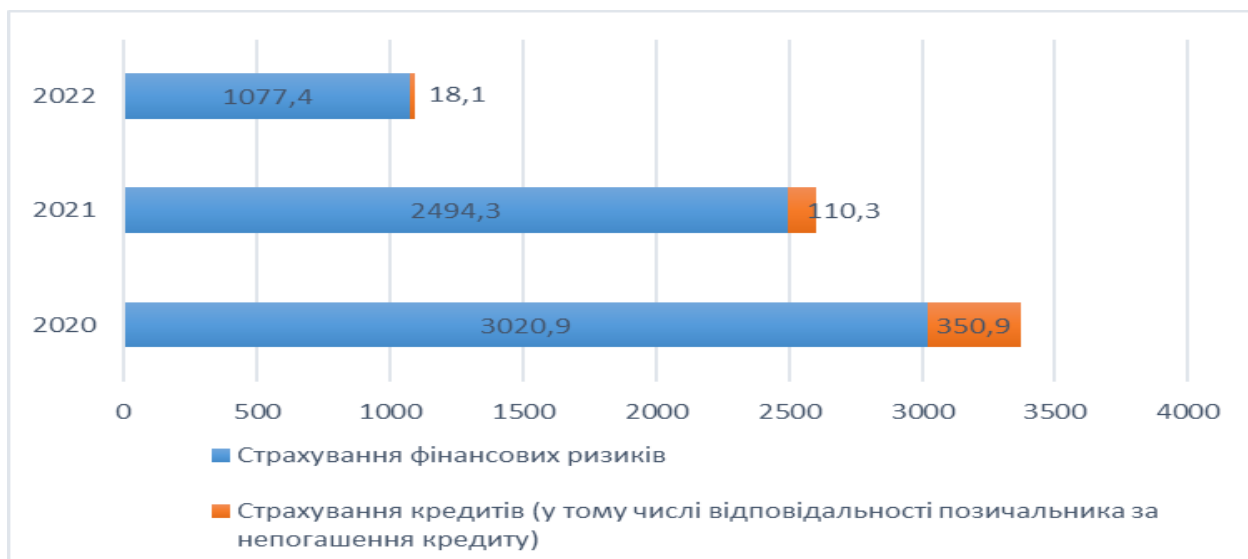

Рис. 2.8. Обсяг валових надходжень страхових премій за страхування кредитів та фінансових ризиків у 2020-2022 роках, млн. грн.

Джерело: складено автором з використанням [26].

На рис. 2.9 зображено питому вагу валових надходжень страхових премій за страхування кредитів та фінансових ризиків у загальній сумі валових надходжень у 2020-2022 роках.

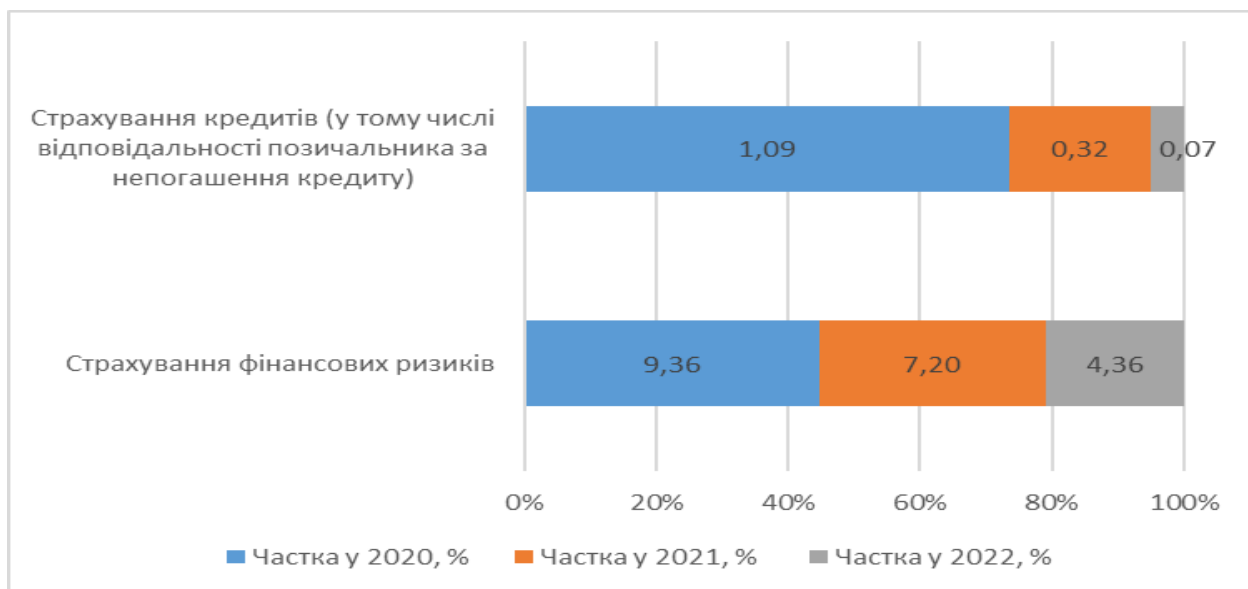

Рис. 2.9 Частка валових надходжень страхових премій за страхування кредитів та фінансових ризиків у загальній сумі валових надходжень у 2020-2022 роках, %

Джерело: складено автором з використанням [26].

Як показує рис. 2.9, частка страхових надходжень двох порівнюваних видів страхування щороку скорочується, а саме:

- частка страхових премій за страхування кредитів у 2021 році зменшилась на 0,77 відсотка, а у 2022 році – на 0,25 відсотка;
- частка страхових премій за страхування фінансових ризиків у 2021 році зменшилась на 2,16 відсотка, а у 2022 році – на 2,84 відсотка.

Отже, ми бачимо, що українські страхові організації займаються страхуванням банківських кредитів та фінансових ризиків, проте показники діяльності з цих видів страхування щороку зменшуються внаслідок нестабільності фінансового ринку України.

На рис. 2.10. графічно порівняно обсяг валових надходжень страхових премій за страхування майна та страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту у 2020-2022 роках.

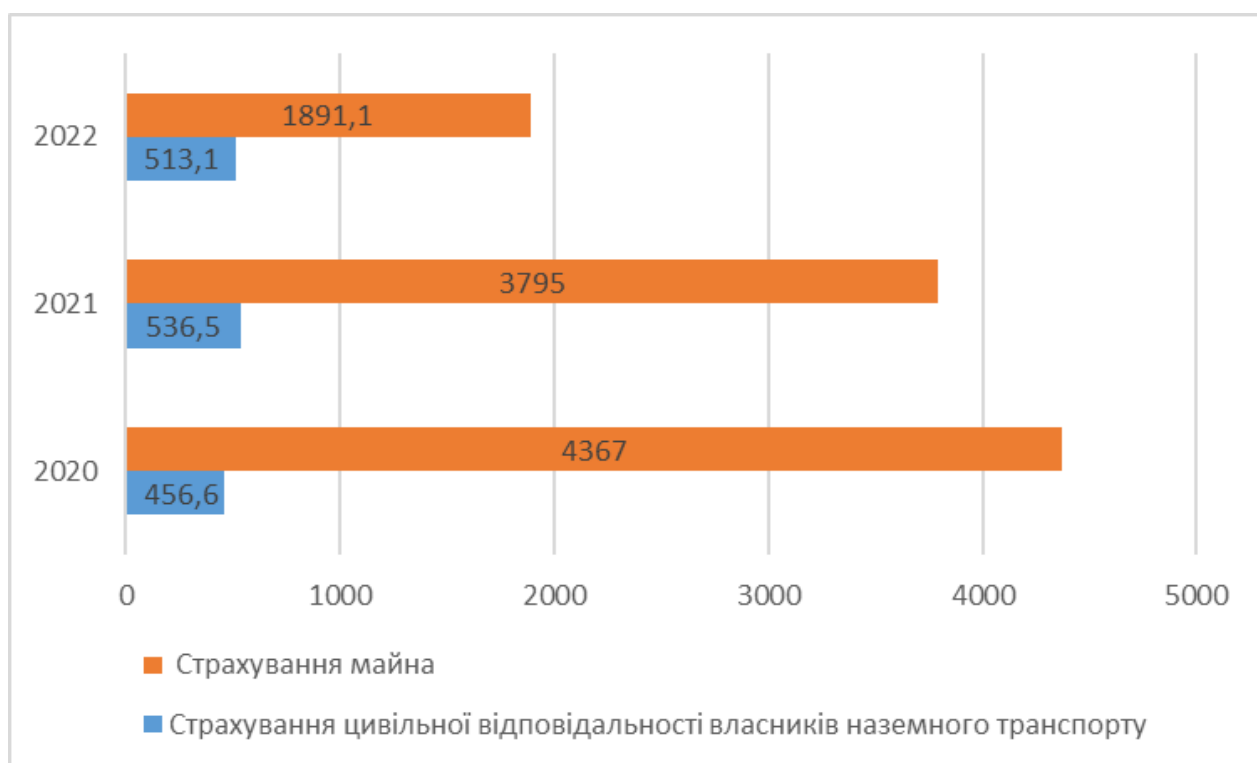

Рис. 2.10. Обсяг валових надходжень страхових премій за страхування майна та цивільної відповідальності власників наземного транспорту у 2020-2022 роках, млн. грн.

Джерело: складено автором з використанням [26].

Проаналізувавши дані рис. 2.10, можна сказати, що обсяг страхових премій за страхування майна в період 2020-2022 років зменшився, в той час як обсяг премій за страхування ОСЦПВ за цей же проміжок часу збільшився.

Зокрема, валові страхові премії за страхування майна у 2021 році скоротились на 572 млн. грн, а в 2022 році зменшилися на 1903,9 млн. грн. У відсотковому відношенні це скорочення загальної суми премій у 2021 році на 13 відсотків, а у 2022 році на 50,16 відсотка.

Тим часом обсяг премій за страхування транспортних засобів у 2021 році збільшився на 79,9 млн. грн або на 17,5 відсотки. Хоча у 2022 році цей показник зменшився на 23,4 млн. грн. або на 4,36 відсотка, він все ж таки більший, ніж у 2020 році.

Суттєве зменшення обсягу страхових премій за страхування майна, порівняно з несуттєвим зменшенням обсягу страхових премій за страхування ОСЦПВ, пояснюється тим, що страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту в Україні є одним із видів обов'язкового страхування, тоді як страхування майна є добровільним видом страхування.

На рис. 2.11. зображено питому вагу валових надходжень страхових премій за страхування майна та страхування транспорту у загальній сумі валових надходжень у 2020-2022 роках.

Як показують дані на рис. 2.11., частка страхування майна у загальній сумі валових надходжень протягом трьох років зазнає скорочення, а саме: у 2021 році на 2,58 відсотка, а у 2022 році на 3,29 відсотка. Тоді як частка премій з страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту навпаки збільшується. Так, у 2021 році порівняно з 2020 роком, питома вага премій з страхування транспорту зросла на 0,14 відсотка, а у 2022 році порівняно з 2021 роком зросла на 0,53 відсотка.

Отже, частка страхування майна в розрізі ризикового страхування протягом 2020-2022 років суттєво зменшується. Особливо низький показник спостерігається в 2022 році, що пов'язано з військовими діями на території України. До цього року страхуванню майна належала найбільша частка в

структурі українського страхового ринку по виплаті страхових премій. Проте зараз страхові компанії не бажають покривати ризики спричинення збитків, що виникають через військові дії.

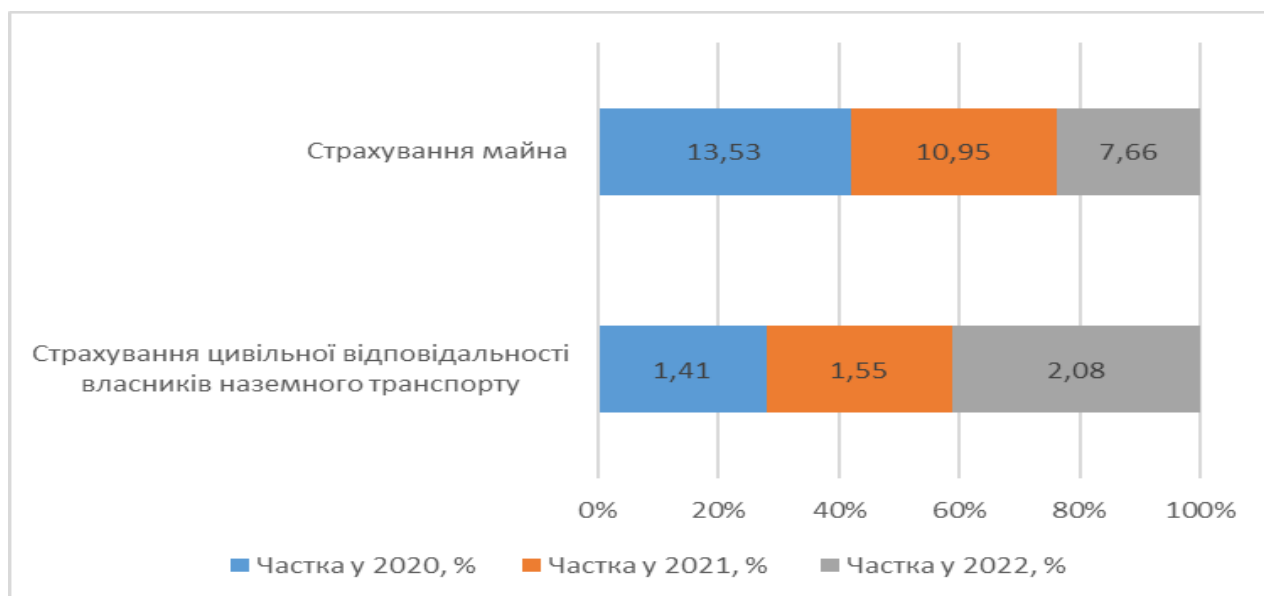

Рис. 2.11. Частка валових надходжень страхових премій за страхування майна та цивільної відповідальності власників наземного транспорту у загальній сумі валових надходжень у 2020-2022 роках, %

Джерело: складено автором з використанням [26].

Позитивна динаміка зміни обсягу страхових премій з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів пояснюється обов'язковістю страхування транспортного засобу згідно законодавства та збільшенням вартості автомобіля та його ремонту.

Варто зазначити, що окремий аналіз страхових премій за страхування майна та страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту здійснено з причини відсутності статистичної інформації про частку банківського страхування в продажі цих страхових послуг. На відміну від страхування кредитів та фінансових ризиків, де 100% обсягу цих страхових продуктів просуваються через банківські установи.

Таким чином, здійснивши оцінку банківського страхування на ринку

ризикового страхування, ми з'ясували, що з кожним роком кількість страхових компаній в Україні зменшується через невиконання вимог Національного банку України як регулятора, недотримання нормативів платоспроможності та неможливістю впоратися з наслідками економічної кризи. Втрата основних джерел доходу спонукала страхові організації та банки до тісного партнерства. В галузі ризикового страхування дані фінансові інститути співпрацюють зокрема над продажом продуктів з страхування фінансових ризиків, страхування кредитів, страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, страхування майна.

2.3. Оцінка банківського страхування на ринку страхування життя в Україні

Страхування життя відповідно до українського законодавства є:

- одним із видів діяльності страхових компаній;
- одною з підгалуззю особистого страхування і належить до довгострокового накопичувального страхування [34].

Страхові організації зосереджують тимчасово вільні кошти своїх клієнтів у страхових фондах та інвестують отримані кошти на власний розсуд з метою отримання прибутку, при цьому зобов'язуючись провести клієнту страхову виплату в разі настання страхового випадку згідно з умовами договору страхування.

Станом на кінець 2022 року в Україні функціонує 12 страхових компаній, які займаються life страхуванням (див. рис. 2.4.). На жаль, щороку кількість таких страховиків зменшується через неможливість подолати наслідки економічної кризи, що загострилась в останні роки, та пристосуватися до нових умов існування.

Рейтинг п'яти найуспішніших страховиків на ринку страхування життя за розміром страхових премій в 2018-2022 роках в Україні оформлено в додатку А.

Серед них зокрема СК «Метлайф», СК «УНІКА ЖИТТЯ», СК «ТАС», СК «АСКА ЖИТТЯ», СК «PZU Україна Страхування життя», СК «ГРАВЕ Україна Страхування життя».

У табл. 2.3. відображено місце в рейтингу кожної страхової компанії в період з 2018 року по 2022 рік.

Таблиця 2.3.

**Місце в рейтингу ТОП 5 страховиків кожної страхової компанії в
2018-2022 роках**

Назва страхової компанії	Місце в рейтингу				
	2022	2021	2020	2019	2018
МЕТЛАЙФ	1	1	1	1	1
ТАС	2	2	2	3	3
ГРАВЕ Україна Страхування життя	3	5	5	-	-
УНІКА ЖИТТЯ	4	4	3	2	2
PZU Україна Страхування життя	5	3	4	4	5
АСКА ЖИТТЯ	-	-	-	5	4

Джерело: складено автором з використанням [36].

Аналізуючи данні наведенні в табл. 2.3. можна сказати, що протягом 2018-2022 років беззаперечним лідером на ринку страхування життя в Україні була СК «Метлайф».

Протягом 2018-2019 років друге місце займала СК «УНІКА ЖИТТЯ», проте у 2020-2022 роках це місце зайняла СК «ТАС», яка в попередні два роки розташовувалась на сходинку нижче.

СК «ГРАВЕ Україна Страхування життя» показала гарний результат за 5 років, адже у 2018-2019 роках взагалі не потрапила в рейтинг, у 2020-2021 займала останнє місце, а в 2022 році опинилась аж на третьому.

У СК «УНІКА ЖИТТЯ» спостерігається падіння в рейтингу щороку.

СК «PZU Україна Страхування життя» мала гарну динаміку в рейтингу в 2018-2021 роках, проте у 2022 році знову посіла останнє місце.

СК «АСКА ЖИТТЯ» потрапила до рейтингу лише у 2018-2019 роках, а в наступні порівняльні роки не витримавши конкуренції покинула ТОП5 «life» страховиків.

На рис. 2.12. показано зміну валових страхових премій кожного страховика у період 2018-2022 років.

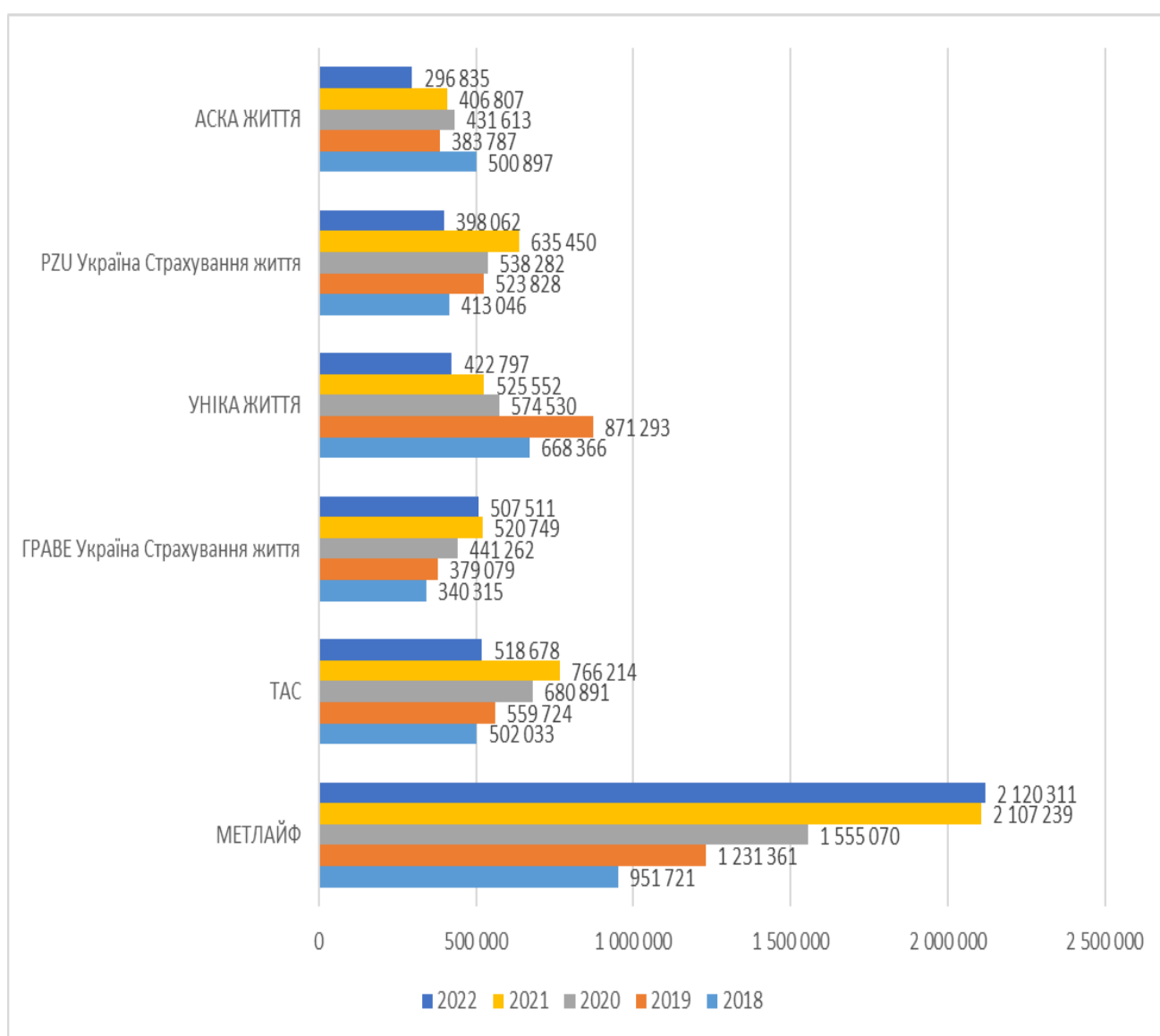

Рис. 2.12. Обсяг валових страхових премій зі страхування життя ТОП5 страховиків України у 2018-2022 роках, тис. грн.

Джерело: складено автором з використанням [36].

Як бачимо, обсяг валових страхових премій СК «Метлайф» стабільно збільшується протягом п'яти років і перевищує результати всіх інших страховиків.

У СК «ТАС» постійне збільшення валових премій присутнє у 2018-2021 році, а в 2022 році спостерігається зменшення на 247536 тис. грн. або на 32,3 відсотка.

Сума валових премій СК «ГРАВЕ Україна Страхування життя» стрімко зростає до 2021 року, а в 2022 році скорочується на 13238 тис. грн. або на 2,54 відсотка.

У СК «УНІКА ЖИТТЯ» аналізований показник збільшується лише у 2019 році на 202927 тис. грн, після чого зазнає щорічного зменшення.

У СК «PZU Україна Страхування життя» спостерігається збільшення обсягу страхових премій до 2021 року, після чого в 2022 році він скорочується на 237388 тис. грн. або на 37,3 %.

СК «АСКА ЖИТТЯ» має нерівномірну динаміку страхових премій, що і не дало їй втриматися в рейтингу.

Згідно з даними наведеними Національним банком України, загальний обсяг валових страхових премій на українському ринку страхування життя скоротився на 16 відсотків, в тому числі обсяги нового бізнесу скоротились майже на 50 відсотків [3, с. 12].

При цьому, під новим бізнесом маються на увазі укладенні договори зі страхування життя у звітному періоді (фінансовий рік і нараховані страхові премії, за такими договорами). Під старим бізнесом розуміють відповідно укладенні договори зі страхування життя попередніх звітних періодів (фінансовий рік і нараховані страхові премії за такими договорами) [3].

На рис. 2.13 зображено зміну структури каналів збуту у старому бізнесі, яка показує, що найбільше в старому бізнесі страхові компанії зі страхування життя для просування своїх страхових послуг використовують агентську мережу, частка якої у загальній структурі каналів продажу щороку зростає. На другому місці серед каналів збуту знаходиться банківська мережа, проте щороку

її питома вага у структурі каналів збуту скорочується:

- у 2021 році на 4 відсотки,
- у 2022 на 9 відсотків.

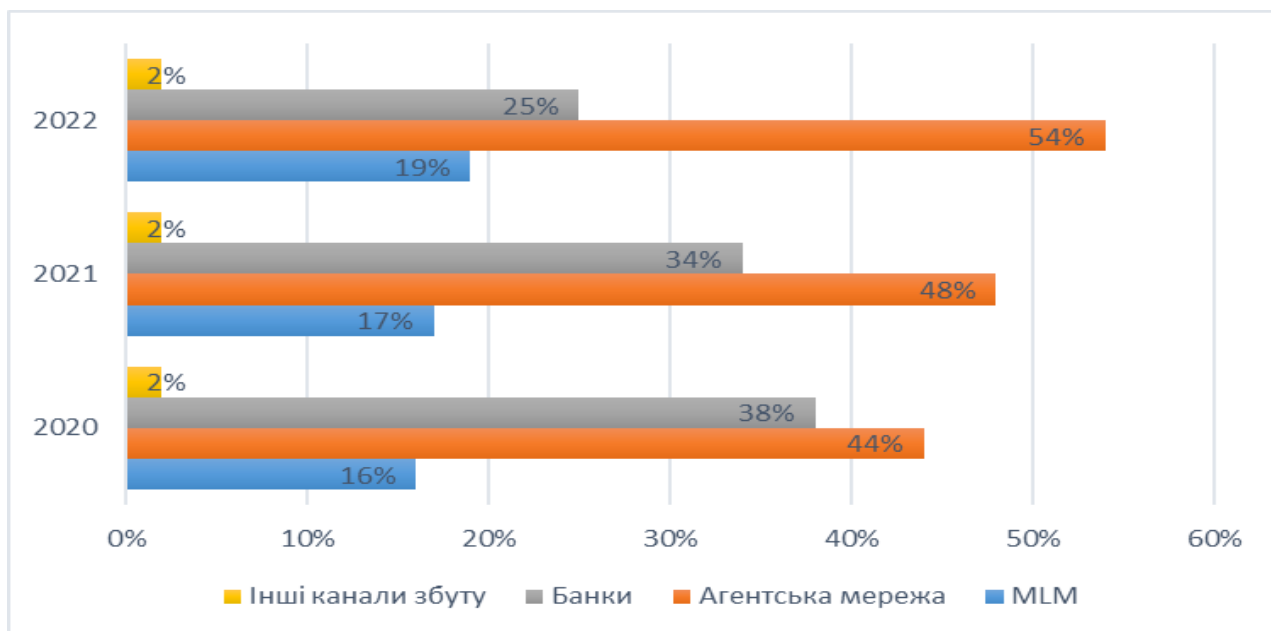

Рис. 2.13. Динаміка зміни структури каналів збуту у старому бізнесі в 2020-2022 роках

Джерело: [3, с. 3].

Частка мережевого маркетингу кожного року зростає на 1-2 відсотки. Інші канали збуту стабільно займають 2 відсотки у структурі каналів збуту.

Таку ситуацію серед каналів дистрибуції у старому бізнесі зі страхування життя можна пояснити тим, що значна частка прогресивної верстви населення України виїхала за кордон, а люди поважного віку надають перевагу консервативним каналам продажу – агентським мережам

На рис. 2.14. зображено зміну структури каналів збуту у новому бізнесі зі страхування життя, яка показує, що у новому бізнесі зі страхування життя страховики у 2020 і 2021 роках віддавали перевагу банківським каналам збуту послуг, хоча все ж таки їх частка зменшувалась протягом трьох років.

У 2020 році частка банків у структурі посередників склала 54 відсотки, в 2021 році – скоротилась на 6 відсотків і склала 48 відсотків, у 2022 році –

зменшилась на 12 відсотків і склала 36 відсотків. Частка агентської мережі протягом порівняних років постійно збільшується: у 2021 році на 6 відсотків, у 2022 році – на 3 відсотки.

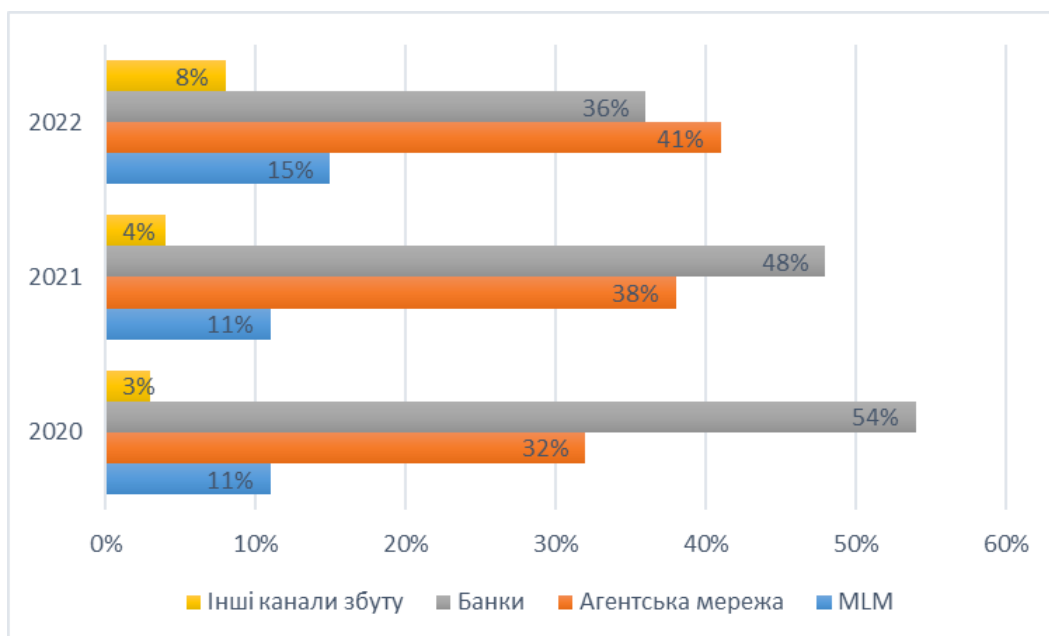

Рис. 2.14. Динаміка зміни структури каналів збуту у новому бізнесі зі страхування життя в Україні у 2020-2022 роках

Джерело: складено автором з використанням [3, с. 3].

Мережевий маркетинг протягом 2020-2021 років займає 11 відсотків в структурі каналів збуту, а в 2022 збільшується на 4 відсотки. Частка інших каналів збуту зі страхування життя помітно зростає в 2022 році і становить 8 відсотків, на відміну від попередніх років.

У новому бізнесі зі страхування життя спостерігаємо збільшення рівня довіри українців до банківських каналів продажу, порівняно з показниками старого бізнесу зі страхування життя. Зокрема, в 2020 році частка банківської мережі в структурі каналів продажу страхових послуг зі страхування життя була більшою, ніж загальна частка інших каналів дистрибуції зі страхування життя, а саме: сукупна частка каналів збуту склала 46 відсотків, а частка банківського каналу цього ж року склала 54 відсотки.

На рис. 2.15. схематично зображено питому вагу банків у структурі каналів

збуту нового бізнесу зі страхування життя у 2020-2022 роках.

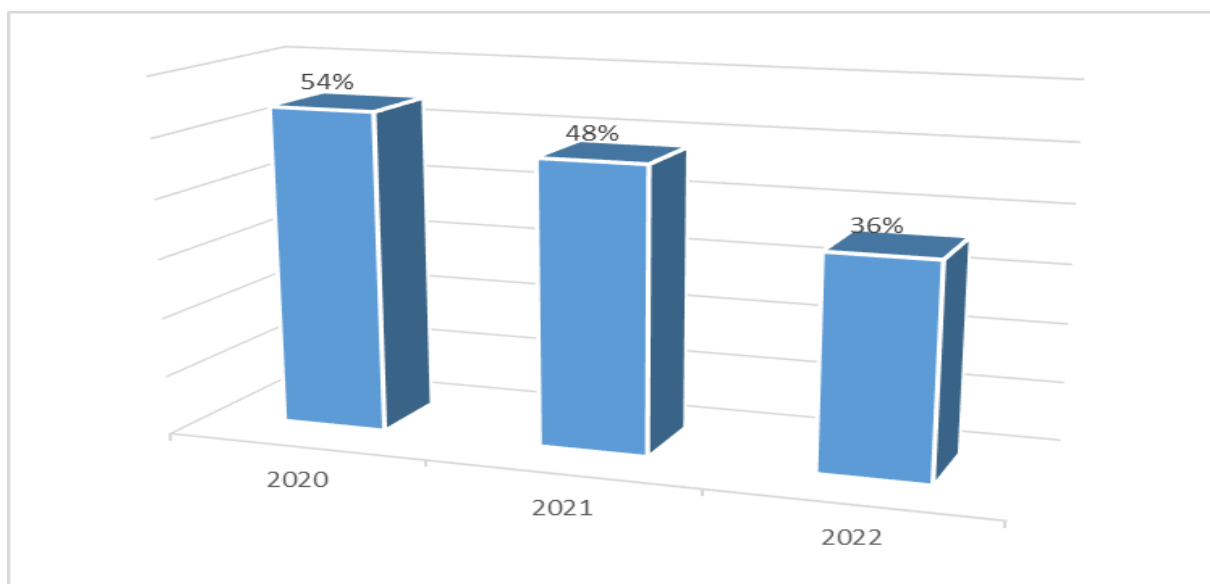

Рис. 2.15. Частка банків у структурі каналів збуту нового бізнесу зі страхування життя у 2020-2022 роках

Джерело: складено автором з використанням [3, с. 8].

Зменшення частки банків у структурі каналів збуту нового бізнесу зі страхування життя у 2020-2022 роках відбувається через зменшення кількості укладених договорів зі страхування життя, внаслідок загострення економічної кризи.

Розглянемо рівень редукованих (зменшених в оплаті) договорів зі страхування життя по кожному каналу збуту страхових послуг зі страхування життя.

Дані, наведені на рис. 2.16 вказують на те, рівень редукованих договорів зі страхування життя різниться в залежності від каналу дистрибуції. Майже не змінився відсоток зменшених договорів зі страхування життя у мережевому маркетингу, сталим залишається він і в агентській мережі. Натомість рівень зменшених договорів зі страхування життя через банківську мережу збільшився на 2,3 відсотка у 2022 році, а через інші канали збуту в цьому ж році скоротився на 4,7 відсотки.

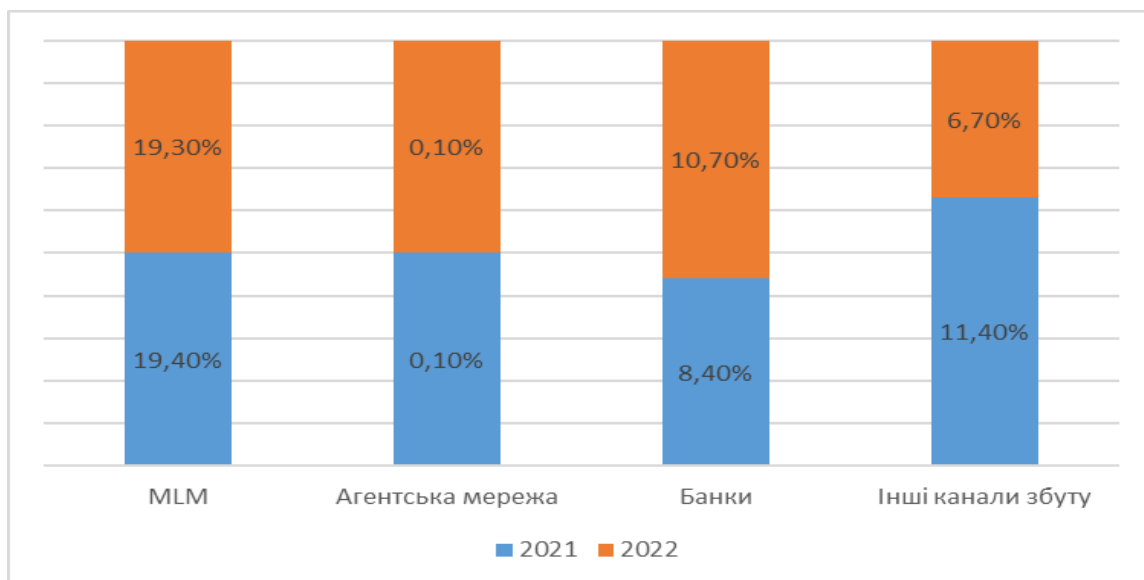

Рис. 2.16. Частка редукованих договорів зі страхування життя у провідних ТОП5 страховиків України у 2021-2022 роках

Джерело: складено автором з використанням [3, с. 13].

На рис. 2.17. показано частку розірваних договорів зі страхування життя у провідних ТОП5 (див. дод. А) страховиків України у 2021-2022 роках.

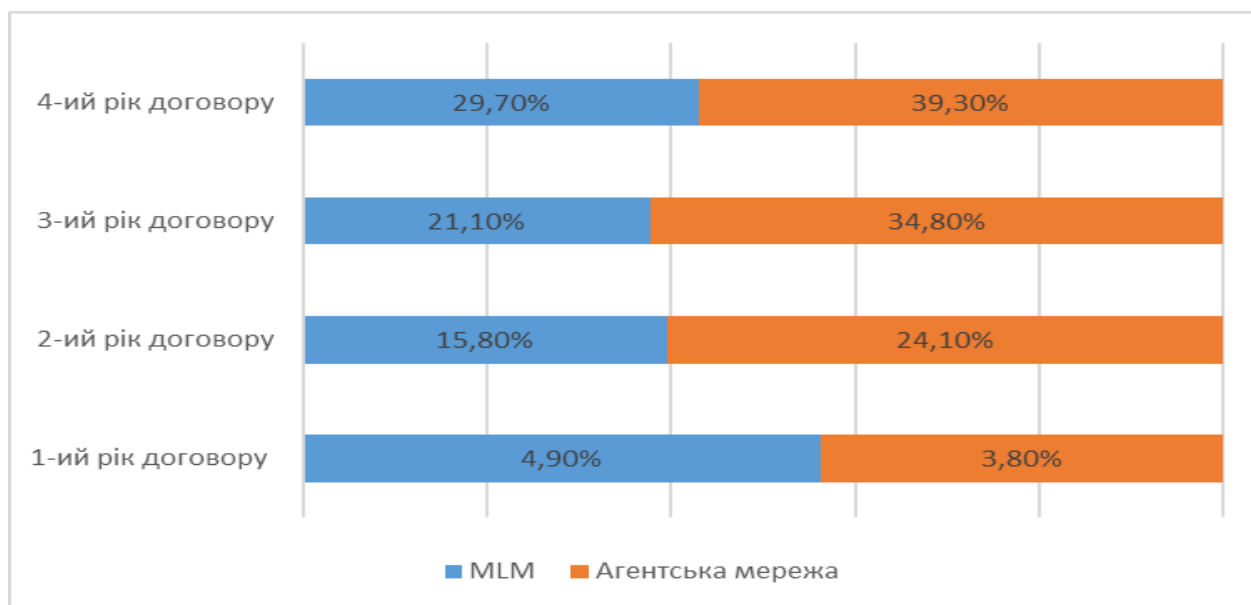

Рис. 2.17. Частка розірваних договорів зі страхування життя у провідних ТОП5 страховиків України у 2021-2022 роках

Джерело: складено автором з використанням [3, с. 13].

Як бачимо, розірвання договорів зі страхування життя представлено лише

через мережевий маркетинг та агентську мережу. Це свідчить про те, що клієнти, які заключають договори зі страхування життя через банки є більш зрілими, більш обізнаними, більш фінансово грамотні й відповідно є здатними ухвалювати виважені рішення.

Дані, наведені на рис. 2.17, свідчать про те, що щороку відсоток розірвання договорів зі страхування життя, укладених через агентську мережу, лише зростає. Та ж сама ситуація виникає і з договорами зі страхування життя, розповсюдженими через MLM. Ця негативна тенденція вказує на неефективність укладених договорів зі страхування життя через відповідну мережу.

Отже, здійснивши аналіз сучасного стану розвитку банківського страхування на ринку страхування життя, ми визначили, що кількість «life» страховиків в Україні щороку зменшується, проте ті страхові організації, що залишаються на вітчизняному ринку успішно функціонують. Постійна конкуренція мотивує страховиків удосконалювати свої страхові продукти і шукати вигідні канали дистрибуції. Таким каналом можна назвати банківські установи, адже вони займають вагомую частку в структурі каналів збуту страхових послуг зі страхування життя, конкуруючи лише з агентською мережею. На ефективність банківських каналів збуту вказує відсутність розірваних договорів зі страхування життя, укладених через банки.

Таким чином, проаналізувавши сучасний стан розвитку банківського страхування на ринку страхування України виявив, що останнім часом між банківськими і страховими установами почалася формуватися тісна співпраця шляхом активного впровадження банківського страхування у вигляді запровадження механізмів продажу договорів страхування через банківські філії. При цьому державні банки активно пропонують укладати договори зі страхування майна і страхування життя, при цьому виконуючи функції страхових посередників між страховими компаніями і страхувальниками. Такий вид банківського страхування на сьогодні задовольняє потреби всіх сторін співпраці.

РОЗДІЛ 3

ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО СТАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Проблеми розвитку банківського страхування в Україні та шляхи їх вирішення

Провівши дослідження сучасного стану банківського страхування в Україні у другому розділі кваліфікаційної роботи було виявлено, що банківське страхування забезпечує банківським установам нові джерела доходу і відповідно прибутків, а страховим компаніям забезпечує зростання обсягів страхових портфелів.

Проте усі стратегічні партнерства у фінансовій сфері мають як цілі, яких треба досягти, так і виклики, які необхідно разом подолати.

Попри помітні переваги концепції банківського страхування та наявність взаємних вигід для банківських установ та страхових організацій, цей вид фінансового партнерства не позбавлений проблем. Чи не найголовнішою проблемою є ймовірність виникнення конфлікту інтересів між банківськими установами та страховими компаніями. Наприклад, з метою отримання більшого доходу чи більших прибутків, банки можуть пропонувати своїм клієнтам не ті страхові послуги, які вони потребують, а ті, які принесуть банку більшу вигоду [51].

Для того, щоб уникнути даної проблеми співучасникам банківсько-страхової угоди необхідно забезпечити узгоджене існування партнерства. Це можливо зробити, використовуючи підхід «згори донизу», мобілізуючи банки і страхові компанії для отримання максимуму від співпраці. За такого підходу проінформовані про загрози комерційні структури банків та страхових організацій матимуть змогу розробити спільні цілі продажів та забезпечити перехресний продаж продуктів кожної установи. Як результат, сформується

змішані комерційні команди, які працюватимуть над задоволенням запитів клієнтів обох фінансових організацій [55].

Ще одним викликом для банківського страхування є специфічність і складність страхових послуг. Працівники українських банківських компаній іноді не мають достатньо знань для того, щоб досконало зрозуміти зміст страхової послуги, яку вони пропонують своєму клієнту [51]. Як наслідок виникає невдоволення страхувальника через невідповідність наповнення страхового продукту до його потреб, а разом з цим підбив репутації як самого банку, так і партнера страховика.

Для того, щоб уникнути даної проблеми, на нашу думку, необхідно:

- посилити вимоги на законодавчому рівні про наявність фахової освіти для страхових посередників в Україні;
- розробити механізм заборони працювати на ринку страхування страховим посередникам без відповідної фахової освіти;
- проводити підвищення кваліфікації шляхом навчання банківських працівників страховій справі з метою отримання універсального банківсько-страхового спеціаліста, який займатиметься страховою діяльністю у відділенні банку при наявності у них фахової освіти.

Серйозною проблемою банківського страхування є можливість виведення незаконно отриманих доходів за допомогою злочинних схем під час здійснення страхових операцій. Державна служба фінансового моніторингу України виділяє такі основні схеми здійснення сумнівних фінансових операцій за участю страхових організацій:

- страхування малоймовірних ризиків;
- штучне створення страхових випадків;
- виплата агентської винагороди фіктивним підприємствам;
- здійснення розрахунків за допомогою «сміттєвих» цінних паперів.

[2, с 51].

Схема укладання договорів зі псевдострахування полягає в тому, що укладається договір страхування, що має надзвичайно малий відсоток

ймовірності настання страхового випадку або завідомо відома відсутність настання визначеного страхового випадку з предметом договору страхування. Після переведення страхової премії в готівку, отриманні кошти повертаються в майже повній сумі керівнику або власнику підприємства-страхувальника. Також фіксуються випадки укладання фіктивних договорів страхування з метою зменшення податкового тягаря [9, с. 157]. Адже відповідно до українського законодавства податок на прибуток з операційної діяльності підприємств становить 18 відсотків, а для страхових компаній життя - 0 відсотків, для страхових компаній з ризикового страхування – 3 відсотка [25].

Також дієвою схемою виведення незаконно набутих коштів є організація фальшивого страхового випадку за договорами страхування фінансових ризиків. Згідно з шахрайським планом, страховий випадок настає досить швидко з моменту укладання договору страхування. Страхова виплата, здійснена страховиком, переводиться у готівку і потрапляє до зацікавлених осіб [9, с. 157].

Державна служба фінансового моніторингу України також викрила злочинний спосіб укладання страхових договорів для виведення коштів за рахунок залучення «сміттєвих» цінних паперів та виплат агентських винагород. Грошові кошти, що були перераховані на банківський рахунок страхової компанії в якості страхового платежу, були далі перераховані на рахунки підставних підприємств з різними призначеннями платежів, серед яких – придбання «сміттєвих» цінних паперів. В кінці кошти потрапили на рахунки фіктивних підприємств, потім були переведені в готівку і таким чином були виведені з підприємства реального сектора економіки [2, с 56].

На думку Дзедзика І. Б. найбільш популярним засобом незаконного отримання коштів є перестрахування. Сутність цієї шахрайської схеми в тому, що страхова компанія страхує ризики в страховій фірмі, яка перестраховує ці ризики в іншій страховій компанії, що зареєстрована в офшорній зоні. Тобто грошові надходження під виглядом страхового внеску через посередника потрапляють на офшорний рахунок. Це все робиться з метою зменшення прибутку перед його оподаткуванням, приховання частини прибутку, зменшення

розміру податкового зобов'язання, відмивання коштів, отриманих незаконно [9, с. 158].

Як бачимо, у вітчизняних страхових компаній присутня схильність до виникнення ризиків легалізації злочинних коштів, що ускладнює функціонування відкритих партнерських відносин з банківськими установами.

Для вирішення цієї проблеми, на нашу думку, українським банкам необхідно дуже уважно моторити діяльність страхової компанії перед укладанням договору про співпрацю в банківському страхуванні.

Ще одним викликом для банківського страхування є розвиток цифрових технологій, що призводить до скорочення кількості відділень банку. На початковому етапі розвитку банківського страхування банки активно використовували свою мережу відділень для продажу страхових послуг віч-на-віч, що давало змогу клієнтам задовольнити дві фінансові потреби одночасно. Сьогодні, як показує європейська практика, через цифрові канали все менше клієнтів обирають страхові продукти в переліку доступних, тому що живе спілкування і консультація спеціаліста є більш продуктивним способом просування страхових послуг [54]. До того ж з розвитком онлайн-банкінгу з'являється необхідність постійного оновлення і вдосконалення Інтернет-платформ, що несе за собою додаткові витрати.

Для вирішення цієї проблеми, на нашу думку, українським банкам необхідно разом з страховими компаніями розробляти комплексні змішанні послуги, які піднювали би банківську і страхову послугу.

Негативний вплив на розвиток банківського страхування в Україні здійснили військові дії на території нашої держави. Війна залишила свій відбиток як на банківському, так і на страховому секторах економіки країни – відзначається зміна в структурі і обсягах активів через окупацію територій, зменшення чисельності населення, зниження платоспроможності клієнтів та підвищення ризиків. Проте, можна сказати, що фінансовий сектор гідно реагує на виклики сьогодення і спромігся адаптуватися до нових важких умов функціонування.

В Україні залишається не вирішеним питання налагодження взаємозв'язків банківських установ та страхових компаній в контексті відповідності чинного законодавства України, яким керуються в процесі роботи ці фінансові інститути, нормам та стандартам ведення банківсько-страхового бізнесу в країнах Європи. Також вважаємо суттєвою проблемою українського банківського страхування недостатній рівень цифрової трансформації та розвитку ІТ-технологій, порівняно з розвиненими європейськими державами, що значно гальмує процес розвитку співробітництва між банками і страховиками.

Такими чином, можна зробити висновок, що як і будь-яке фінансове партнерство, співпраця між банками і страховиками у вигляді банківського страхування, окрім наявності значних переваг та вигід від кооперації, має вирішувати проблеми, що виникають у процесі діяльності, та реагувати на виклики сучасності і підлаштовуватись під нестабільну економічну ситуацію в світі. Перш за все, банкам і страховикам треба бачити в особі одне одного не конкурентів, які намагаються продати власний фінансовий продукт, а партнерів, які об'єднавши клієнтські бази і розширивши спектр наданих фінансових послуг, мають змогу отримати нових клієнтів та відповідно збільшити рівень доходу, прибутку. Камінням спотикання на шляху вдосконалення банківського страхування є чутливість страховиків до ризиків виведення незаконно отриманих коштів за допомогою злочинних схем через страхову систему, що підриває довіру до страхової компанії як до надійного фінансового союзника.

Таким чином, запропоновані шляхи вирішення окреслених проблем дозволить розвивати банківське страхування на ринку фінансових послуг в Україні, що надасть додаткової стабільності як банківському так і страховому сектору економіки.

3.2. Новітні підходи до розвитку банківського страхування в Україні

Сьогодні трансформація українських страхового й банківського секторів, спричинена процесами європейської інтеграції й диджиталізації вітчизняного ринку фінансових послуг, що спонукало до співпраці комерційних банків і страхових організацій стосовно використання сучасних новітніх технологічних підходів до банківського страхування.

Фінансові технології або фінтех (від перекладі з англійського терміну «financial technology» або «FinTech») є новим і по-справжньому революційним явищем в галузі фінансів, що набуло активного розвитку в світі після 2008 року, коли учасники фінансового ринку після кризи почали впроваджувати нові бізнес-ідеї та вдосконалювати старі.

Вітчизняні науковці Т. О. Мулик, О.О. Олійник розуміють під цим терміном фінтех «технології, які використовуються фінансовими службами, щоб допомогти компаніям керувати фінансовими активами за допомогою спеціального програмного забезпечення, включно з новими програмами, застосунками та бізнес-моделями» [22, с. 73].

Активний розвиток на українському ринку банківських і страхових послуг цифрових технологій FinTech доцільно банкам і страховикам розглядати не як конкуренцію їх банківському страхуванню, а як засіб для розвитку сучасних вітчизняних інноваційних ритейлінгових мереж в фінансовій сфері.

Одним із головних напрямом FinTech є InsurTech – впровадження сучасних фінансових інноваційних технологій в сфері банківського страхування. В табл. 3.1. наведено переваги та недоліки впровадження InsurTech, а також його потенційні можливості та загрози для різних споживачів. Говорячи про сильні сторони InsurTech, слід відмітити створення нових видів банківського страхування та доступність їх для потенційного страхувальника, завдяки незавищеній ціні та підлаштуванню під персональні потреби кожного клієнта. Також треба зазначити спрощений процес отримання страхових виплат і участь алгоритмів штучного інтелекту в щоденних бізнес-процесах страховика.

SWOP-аналіз використання InsurTech в банківському страхуванні

Переваги	Створення нових видів банківського страхування. Створення нових каналів продажу. Полегшений доступ до страхових послуг. Оптимальна ціна для нових видів банківського страхування. Індивідуальні пропозиції для кожного клієнта. Більш простий процес отримання страхових виплат. Використання алгоритмів штучного інтелекту в щоденних бізнес-процесах страховика. Дистрибуція через маркетплейси. Впровадження просунутої фінансової аналітики.	Складні для клієнтів страхові продукти. Складні для банківських робітників страхові продукти. Складні для працівників страховика банківські продукти. Порушення етичних норм. Можливість порушення конфіденційності. Захист персональної інформації. Проблема із захистом прав споживачів. Недосконалість законодавства. Проблеми в бізнес-моделях. Використання повністю інноваційні цифрові технології через їх вартість. Необхідність постійного підвищення кваліфікації працівників. Виникнення проблем з партнерами.	Недоліки
Потенційні можливості	Більше залучення клієнтів. Впровадження соціально-важливих проектів. Збільшення потреби в ефективних страхових і банківських продуктах. Зменшення адміністративних витрат. Автоматизація бізнес-процесів. Збільшення пропонованих страхових послуг. Боротьба з шахрайством. Виникнення більшої конкуренції серед страховиків. Підвищення уваги на потреби страхувальників.	Відсутність людського нагляду за процесами. Зменшення кількості працівників. Зростання фінансової мінливості на ринку. Кіберзагрози для конфіденційності клієнтів. Можлива дискримінація клієнтів. Обмеженні знання працівників про InsurTech.	Ймовірні загрози

Джерело: складено авторами з використанням [8, с. 35].

Доречно поряд з сильними сторонами InsurTech вказати і на його слабкі сторони, а саме: складний для розуміння клієнтом вміст страхового продукту, ймовірність порушення культурних норм поведінки із людиною та її прав на конфіденційність, порушення прав клієнта на захист персональних даних, прогалини в чинному вітчизняному законодавстві.

До недоліків застосування InsurTech відносимо той факт, що не всі страхові компанії можуть використовувати всі доступні цифрові технології через величину їх вартості. У страховика з партнером може бути різний погляд на вигляд страхового продукту в кінцевому результаті, що призводить до непорозумінь між партнерами, що може вплинути на швидкість впровадження InsurTech. За оновленням страхових послуг і банківських продуктів стоїть також необхідність підвищення професійної кваліфікації обслуговуючого персоналу з метою отримання ними нових знань і навичок для роботи з потенційними клієнтами банківського страхування.

Створення нових видів банківського страхування за допомогою InsurTech надасть страховій компанії можливість залучати більше клієнтів, відповідно пропонувати і продавати більше страхових продуктів і послуг, впровадити соціально-важливі проекти. Також прийняття таких мір призведе до скорочення адміністративних витрат, боротьби зі шахрайством та посилення конкуренції на ринку банківського страхування.

Серед загроз, які можуть чекати на страховиків, виділяють відсутність людського нагляду за процесами, зменшення кількості працівників, можлива дискримінація клієнтів та наявність кіберзагроз для їх конфіденційності.

На думку науковців М. А. Дем'янчук, М. Д. Маслій, Ю. О. Жаданова страховий ринок від використання InsurTech отримує багато користі, а саме: «економія витрат і часу, а також пом'якшення наслідків шахрайства, особливо в таких областях, як перевірка особистості клієнтів, спрощений андерайтинг з автоматизованими процесами сортування та асиміляції інформації, інноваційні нові продукти, втілені в «розумних контрактах», більш ефективний і прозорий розгляд претензій, з технологією, що обмежує можливості для розбіжностей між

сторонами і пропонує автоматичне примусове виконання контрактів» [8, с. 34].

Ми вважаємо, що FinTech і InsurTech створюють додаткові можливості, за допомогою яких можна швидко й ефективно виявляти новостворені потреби кожного споживача страхової послуги та вчасно задовольняти їх. Ефективне використання в банківському страхуванні FinTech і InsurTech сприяє зростанню прибутків страхових компаній та банків. «Зокрема, останні дослідження щодо конкурентного середовища і тенденцій розвитку роздрібних банків у світі представлені у звіті World retail banking report 2022 (рис. 3.1) вказують на низку цікавих трендів у тому, як змінюються і розвиваються смаки споживачів фінансових послуг» [18, с. 4].

Рис. 3.1. Результати опитування стосовно очікувань клієнтів від банків в країнах Європи

Джерело: [56].

«Майже половина опитаних вважають, що банки недостатньо мотивують їх додатковими винагородами за лояльність, не створюють з клієнтами емоційного зв'язку, а їх послуги мало інтегровані до стилю життя клієнта, його особистісного досвіду тощо. Багато клієнтів також не бачать у своїх банках інноваційних підходів до надання послуг і не вважають цей бізнес соціально відповідальним» [18, с. 4].

Результати опитування в європейських країнах наведені на рис. 3.1

показують нам, що клієнти банків вимагають від них того, що отримують від комерційних компаній які використовують FinTech і InsurTech на ринку фінансових послуг. Цікавий факт, що споживачі фінансових послуг надають перевагу отримувати будь-яку інформацію у вигляді різних бізнес ігор або у вигляді її елементів. Саме тому, ми вважаємо, що сьогодні українським банкам і страховим компаніям необхідно створювати спільні інноваційні фінансові додатки, які зможуть одночасно задовольнити різні потреби споживачів стосовно як страхових, так і банківських послуг, при цьому необхідно обов'язково супроводжувати надані фінансові послуги, проводити нарахування бонусів, надавати персональні знижки, залучати споживачів до різних вікторин тощо.

На сьогодні до новітніх підходів щодо розвитку банківського страхування в світі відноситься не тільки впровадження інноваційних цифрових технологій FinTech і InsurTech, а і впровадження інноваційної екосистеми Open Banking. Використання якої дозволяє «обмін даними про клієнта шляхом надання доступу до інформації про нього через відкриті Application Programming Interface» [23, с. 198].

До Application Programming Interface (API) відносяться як правило, програмний інтерфейс фінансового додатку, який дозволяє швидко здійснювати безпечний обмін різними даними між різними сервісами партнерів.

Позитивним моментом відкритих банківських API є те, що вони вигідні усім учасникам процесу – клієнтам, банкам, страховикам, іншим фінансовим інститутам, оскільки не мають єдиного вигодонабувача.

Розглянемо переваги і можливості відкритих банківських API, представлені на рис. Г.1 додат. Г.

Персоналізація страхового продукту вигідна тим, що є корисним чинником для усіх бенефіціарів, оскільки так вони можуть з даних про клієнтів зробити індивідуальний досвід.

Вищий коефіцієнт конверсії виникає в результаті персоналізації та вдалого досвіду клієнтів.

Безпека передавання полягає в тому, що надійні API дають змогу без загроз передати дані про клієнта надавачу фінансових послуг.

Взаємодія з клієнтами означає надання більш ефективних послуг завдяки впливу конкуренції та інноваційних систем.

Зниження вартості послуг передбачає вигоду для клієнтів, а постачальники послуг покращують якісь пропонованих послуг через конкуренцію на ринку.

Персональні фінанси: клієнти мають змогу вигідно та ефективно витратити кошти завдяки фінансовим інструментам.

Отже, до переваг відкритих банківських API ми відносимо:

- персоналізацію послуг банківського страхування;
- вищий коефіцієнт конверсії;
- безпеку передавання інформації;
- взаємодію з клієнтами;
- зниження вартості послуг банківського страхування;
- особисті фінанси.

Загалом, головною перевагою використання відкритих банківських API для споживача є право обирати необхідний, вигідний і модерний метод управління своїми рахунками та можливість отримати найкращу для нього фінансову послугу, а для компаній – розширення каналів співпраці та розвиток своїх бізнес-проектів. Клієнт матиме в мобільному фінансовому додатку всю необхідну йому інформацію про свої фінансові дії, зможе аналізувати свої витрати, надходження, можливості і матиме рекомендації від надавачів фінансових послуг щодо вигідних, цікавих та доступних йому продуктів. Фінансові компанії в свою чергу матимуть доступ до інформації про кожного клієнта, матимуть змогу аналізувати дані споживача та розроблятимуть корисний для нього продукт, що дозволить їм розширити свою клієнтську базу та створити такі фінансові послуги, які користувалися б значним попитом.

Екосистема Open Banking представляє собою концептуально інноваційний підхід щодо співпраці між банками і страховими компаніями з приводу надання різноманітних фінансових послуг, «який базується на взаємному відкритті

доступу до інформації про клієнтів, з метою вдосконалення самих фінансових послуг і кращого задоволення потреб споживачів, так і для забезпечення кращих умов функціонування їх провайдерів» [23, с. 198].

Запровадження екосистеми Open Banking з боку європейської банківської системи зазнав певних засторог, про це свідчать результати проведеного опитування наведенні на рис.3.2.

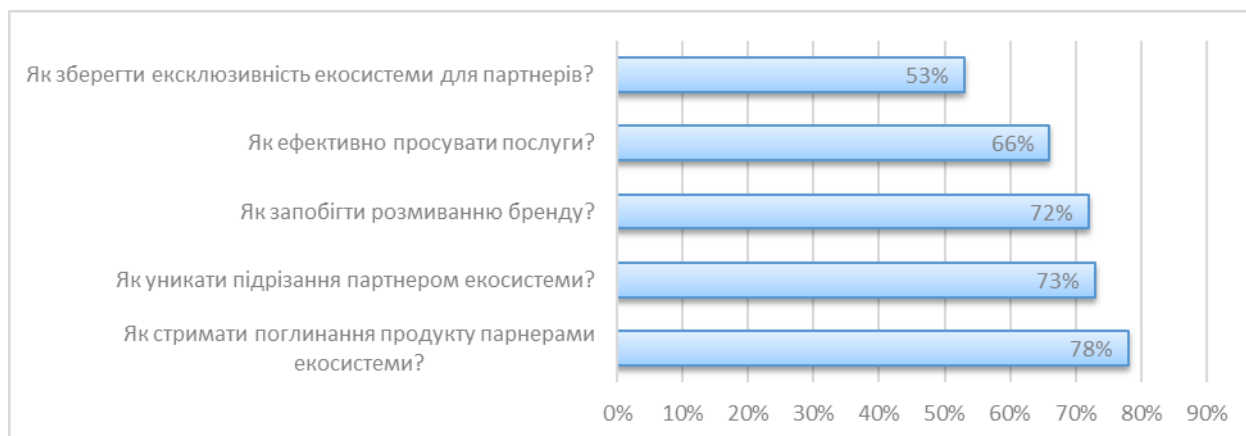

Рис. 3.2. Результати опитування щодо подолання ризиків європейськими банками при інтеграції екосистеми

Джерело: [56].

Як бачимо, найбільш проблематичним для опитуваних європейських банків було питання гальмування поглинання продукту партнерами екосистеми, що склало 78 відсотків та уникнення підрізання союзником екосистеми – 73 відсотки. Це говорить про те, що європейська банківська система ставиться із пересторогою до партнерів, турбується про власне майбутнє як фінансового інституту та намагається протистояти залежності від союзників та монополізації компаній.

Незважаючи на всі виявленні ризики під час опитування (рис. 3.2.) Open Banking активно продовжує розвиватися на світовому фінансовому ринку. Для ефективного розвитку Open Banking в Україні необхідно створити відповідну нормативно-правову базу, що поступово вже відбувається. Так у 2020 році Національний банк України розробив «Стратегію розвитку фінтеху в Україні до 2025 року» [45], яка передбачає створення на українському фінансовому ринку

цілісної фінтех-екосистеми з інноваційними фінансовими сервісами різних установ й доступними для споживачів цифровими фінансовими послугами [45]. У 2021 році був прийнятий Закон України «Про платіжні послуги» [31], який також формує основи для застосування Open Banking на ринку фінансових послуг, а також імплементує Директиви ЄС щодо його використання.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що новітні підходи щодо розвитку банківського страхування в Україні шляхом активного застосування українськими банками і страховими компаніями інноваційних цифрових технологій FinTech і InsurTech, а також створення інноваційної екосистеми Open Banking інтегровану на європейські ринки фінансових послуг надасть українським фінансовим установам значної переваги на світовому ринку фінансових послуг.

Прихованою загрозою, з якою доведеться боротися учасникам фінансового ринку після впровадження Open Banking є кіберризики та шахрайське розкрадання грошових коштів. Способи захисту активів страхових компаній від кіберризиків, наслідки кібератак та їх види представлено в табл. Д.1. додатка Д.

Так, найбільш відомі кіберзагрози умовно можна поділити на три групи:

До першої групи віднесемо цільові атаки, а саме:

- фінансове шахрайство;
- промислове шпигунство;
- DDoS атаки;
- Кібервимагання.

До другої групи віднесемо нецільові атаки, а саме:

- фішинг;
- кардинг;
- Sms шахрайство.

До третьої групи віднесемо атаки зсередини:

- навмисна шкода та розкрадання інформації;
- знищення інформації;
- сприяння цільовій атаці [8, с.36].

Одним з найпопулярніших видів кібершахрайства є онлайн-вимагання. Його суть полягає в тому, що злочинці блокують доступ до бази даних фінансових компаній, за допомогою зашифрованих файлів у вірусній системі і бажають обміняти ключ розшифрування на грошову винагороду. За повернення доступу до вкраденої інформації жертви готові сплатити величезні суми, аби не втратити довіру клієнтів. Але є і такі фінансові організації, які знайшли вихід не платити викуп, просто відновивши резервні копії бази даних [52].

Ще одним не маловідомим видом кібершахрайства є фішинг – комплекс заходів, в основі яких лежать розробки Phishing-as-a-Service (PhaaS). Сутність афери в тому, що фішинговий оператор створює фейкові сайти та сторінки страхової компаній чи банку, які ідентичні до справжнього сайту чи сторінок фінансової організації. Клієнти страхової компаній чи банку не можуть помітити підробки, тому вводять свої особисті дані, паролі, коди, логіни, електронні адреси, банківську інформацію на штучному порталі і в кінці перенаправляються на офіційний сайт банку чи іншої установи. Фішинг особливо болюче б'є по репутації банківської установи, адже провина за злиття важливої інформації споживача фінансових послуг лежить на довіреній ним фінансовій організації [52].

Наступним методом завдання кіберризиків фінансовим установам є DDoS-атаки. Їх ще називають розподіленими атаками типу «відмова в обслуговуванні». Злочинці вдаються до атак на відмову в обслуговуванні, щоб перевантаживши трафіком сайт, зробити його несправним. Використовуються вони для цього DDoS-сайти та інші інструменти хакера. Таким чином, зловмисники виводять з ладу важливі програми, системи, сайти, що унеможлиблює здійснення операцій через них. Ця кібератака завдає фінансовим компаніям значних фінансових збитків через застій системи і не виконання потрібних бізнес-процесів [52].

Також все частіше фіксуються випадки так званих «атак зсередини» на різноманітні банки і страхові компанії. Замість того, щоб придумувати схему зовнішнього впливу на мережу фінансової компанії, злочинці використовують

теперішніх чи колишніх працівників банку чи страхової компанії, які за певну грошову винагороду допомагають перевірити внутрішню атаку на комп'ютерну систему жертви. Внутрішні кіберзагрози вважаються більш небезпечними і запобігти їм в 2023 році на 48 відсотків важче, ніж зовнішнім атакам [52].

Шахрайство, пов'язане з платіжними картками має назву кардинг. Його зміст полягає в тому, що через обман, викрадення злочинці отримують реквізити платіжних карт клієнтів банківських установ та за їх допомогою здійснюють незаконні операції без згоди власника карти. Цікаво, що більшість викрадених даних банківської картки аферисти отримують через вищезгаданий фішинг [19, с. 250].

Як бачимо, з розвитком цифрових технологій в банківському страхуванні з'являються і кіберризики – загрози нормальному функціонуванню програмного забезпечення комп'ютерних мереж установ. На відміну від звичних загроз для ведення фінансової діяльності, кіберзагрози можуть вразити банки і страхові компанії будь-де, будь-коли, будь-ким і будь-чим. Здебільшого кіберризикам піддаються клієнти фінансових організацій, їх персональні дані, інфраструктура, прикладні програми та пристрої цифрових мереж різноманітних установ.

Наслідки кіберзагроз бувають очевидні та приховані.

Очевидні наслідки – прямі збитки, що виникають через втрату інформації користувачів.

Прихованими ж наслідками часто нехтують і не діляться з широким колом людей. До таких наслідків належить нематеріальні збитки завдані кібератакою, зокрема викрадення інтелектуальної власності, виведення з ладу робочих систем банків і страхових компанії [8, с. 36].

В табл. Д.1. додатка Д. серед заходів запобігання кіберзлочинам науковцями виділено організаційні та технічні методи. До організаційних відносять збільшення фінансування відділів інформаційної безпеки, наявність в організації спеціаліста з захисту даних, навчання та постійне закріплення знань персоналу компанії з інформаційної безпеки та Інтернет-гігієни. Серед технічних заходів найчастіше проводять стрес-тест систем страхових установ, залучення

криптометодів захисту отримання, зберігання та передання даних, використання спеціальних програм та пристроїв для контролю за інформацією, визначення слабких місць в системі захисту інформації [8, с.36].

Для банківських установ користь в запровадженні відкритого банкінгу виявляється у створенні спільного фінансового майданчика, програми та клієнтської бази разом з фінтех-компаніями та іншими банками, можливість доступу до клієнтської інформації інших банківських установ, залучення нових клієнтів, розширення спектру наданих послуг, зменшення операційних витрат банку, а також витрат на підтримання програмного забезпечення на сучасному рівні і витрат на заробітну плату співробітникам, більша швидкість просування банківських продуктів [10, с. 5].

Серед негативних явищ, що веде за собою запровадження в банках відкритого банкінгу науковці виділяють: постійне порівняння клієнтами декількох банків, що призводить до посилення конкуренції на ринку банківських послуг, наявність технічних проблем в програмному забезпеченні, суцільна залежність від Інтернет-забезпечення систем банку, скептичне ставлення до цифрових технологій людей старшого віку, поділ ринку з іншими фінансовими інститутами, узгодження вартості банківських послуг з альтернативними продуктами банків-конкурентів, ймовірність припинення роботи банку через хакерські атаки, значні витрати на цифровізацію та інноваційні зміни в банку [10, с. 5].

Варто сказати, що застосування Open Banking банками має більше вигод, ніж втрат для клієнтів цього фінансового інституту. Зокрема, на споживачів банківських послуг чекають покращені банківські продукти за нижчими цінами, збільшення доступних послуг, можливість створення власних вигідних продуктів, одночасне отримання фінансових та нефінансових послуг, зменшення часу на отримання потрібної послуги, можливість в режимі реального часу порівняти банки-конкуренти. Проте, на жаль, існують і втрати для клієнтів банку, що виявляються у недостатній захищеності особистих даних, загрозі хакерської атаки, довготривалості змін, технічних незручностях та залежності

банків від стабільності Інтернет-серверів [10, с. 5].

Отже, внаслідок процесів глобалізації, інтеграції та цифровізації світового фінансового ринку, зазнають трансформації відповідно і банківський та страховий сегменти, як складові цього ринку, які вимушені розробляти сучасні новітні підходи для банківського страхування задля утримання на ринку фінансових послуг. Цифрова трансформація відіграє провідну роль у розвитку економіки країни, оскільки здатна докорінно змінити всі сфери економічної діяльності. Як бачимо, в Україні вже є підґрунтя для створення цілісної фінтех-екосистеми та провадження відкритих банківських API.

Розглянувши новітні підходи до банківського страхування, можна сказати, що впровадження сучасних інноваційних технологій дає розвитку банківсько-страхових відносин більше користі, ніж шкоди. Open Banking справедливо можна вважати актуальним новітнім підходом до об'єднання банківських установ та страхових організацій. Зважаючи на загрози, які уже виникають в процесі впровадження відкритого банкінгу, страховикам і банкам треба подбати про створення ефективного захисту від кіберзагроз і активно використовувати уже існуючий механізм цифрової безпеки.

ВИСНОВКИ

Розвиток страхування на сьогоднішній день все більше пов'язаний з світовими глобалізаційними та євроінтеграційними процесами. Ці процеси помітно впливають на структурні та організаційні зміни кожного суб'єкта страхового ринку. Зокрема велику увагу привертає виникнення все тісніших зв'язків між банківським та страховим сектором економіки. Виникнення такої форми взаємодії як банківсько-страхове партнерство призвело до того, що банківське страхування стало однією з головних світових тенденцій на ринку фінансових послуг. Саме тому питання щодо розвитку банківського страхування в Україні є актуальним.

Проведені в роботі дослідження виділили два основні підходи щодо трактування економічного поняття «банківське страхування», а саме:

перший підхід характеризує його як угоду про взаємодію між банком і страховиком про продаж банком договорів страхування своїм клієнтам.

другий підхід характеризує його як угоду про взаємодію між банком і страховиком про страхування страховиком банківських ризиків.

В роботі обґрунтована і запропоновано визначення банківського страхування, як «угоду про взаємодію між банківською установою та страховою організацією з приводу надання комерційними банками страхових послуг одночасно з цим здійснення страховиками страхування банківських ризиків і персоналу банку та урегулювання структури власності між банком і страховиком», яке повністю розкриває сутність банківського страхування та характеризує цю економічну категорію з усіх її проявів.

В роботі систематизовані форми взаємодії банків і страховиків:

По-перше, надання страховими компаніями послуг банкам (стандартні страхові послуги, комплексне страхування банківських ризиків).

По-друге, структура власності (спільне корпоративне управління, фінансова група, кептивна страхова компанія).

По-третє, надання банком послуг страховій установі (розміщення коштів

технічних ресурсів, ведення розрахункових операцій).

Проведене дослідження історичної сторони банківсько-страхових відносин, в результаті якого виявлено сім основних етапів розвитку інтеграції банківських установ та страхових організацій, які сформовано з урахуванням історичного контексту кожного періоду та основних подій, що мали вплив на процес зближення банківського та страхового сектору.

У другому розділі роботи проведено аналіз діяльності АТ КБ «ПриватБанк». Цю банківську установу було засновано в 1992 році групою акціонерів, а в 2016 році націоналізовано – держава в особі Міністерства фінансів України стала власником контрольного пакету акцій банку. АТ КБ «ПриватБанк» є лідером на ринку банківських послуг України і активно співпрацює з її провідними страховиками на ринку банківського страхування. Загалом до акредитованих банком страховиків належить 19 компаній, що пропонують клієнтам банку 16 видів страхування.

Здійснивши відповідні розрахунки, було виявлено, що АТ КБ «ПриватБанк» ефективно здійснює банківську діяльність та успішно функціонує на ринку банківських послуг, зумівши подолати сучасні виклики банківського сектору економіки та повернутися на докризові показники діяльності.

Провівши оцінку банківського страхування на українському ринку ризикового страхування з'ясувалось, що страховий ринок України є недостатньо розвиненим, порівняно з європейськими страховими ринками. Загалом в період 2018-2022 років кількість страховиків в Україні знизилась на 153 компанії, з них 135 страховиків «non-life» і 18 страховиків «life». Така тенденція пов'язана з неможливістю страховиків виконати всі вимоги Національного банку України як регулятора їх діяльності, подолати наслідки економічної кризи, пов'язаної з пандемією COVID-19, військовими діями на території України та зберегти докризовий рівень платоспроможності. На ринку ризикового страхування виявлено співпрацю банків та страховиків в області продажу клієнтам продуктів з страхування фінансових ризиків, кредитів, майна та страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту.

Проведено також оцінку банківського страхування на українському ринку страхування життя. В результаті виявлено, що станом на кінець 2022 року в Україні надають страхові послуги 12 страховиків, що займаються «life» страхуванням. Постійна конкуренція змушує страховиків удосконалювати старі страхові продукти та займатись розробкою нових сучасних послуг, паралельно шукаючи нові канали їх збуту. Успішним каналом дистрибуції виявлено банки, які за популярністю серед клієнтів поступаються лише агентській мережі. Про успішну взаємодію банків та страховиків свідчить відсутність розірваних договорів з страхування життя, укладених через банківські канали збуту.

Банківський та страховий сектор все більше об'єднуються для досягнення спільних цілей, на що вказує активне впровадження банківського страхування через механізм продажу страхових продуктів та послуг через розгалужену мережу банківських каналів збуту.

Третій розділ роботи присвячено пошуку проблем впровадження банківського страхування в Україні та шляхів їх вирішення, а також пошуку новітніх технологій в банківському страхуванні.

В результаті проведеного дослідження виявлено, що в Україні існує перепона розвитку банківсько-страхових відносин з боку чинного законодавства та проблема невідповідності ведення українського банківського страхування нормам і вимогам ведення банківсько-страхових відносин в європейських країнах. До того ж українське банківське страхування не має належного рівня впровадження цифрових технологій.

Виявлені головні проблеми в банківському страхуванні України та запропоновані шляхи їх вирішення. Зокрема, щоб уникнути конфлікту інтересів банків та страховиків, слід попередньо узгодити існування фінансового кооперативу а також можна використовувати підхід «згори донизу», який передбачає створення спільних команд, які ставлять спільні цілі продажів та забезпечувати взаємний продаж продуктів кожної установи.

Подолання проблеми складності страхової послуги вбачаємо в введенні на законодавчому рівні заборони працювати страховим посередником без наявної

фахової освіти а також постійному підвищенні кваліфікації співробітників для отримання універсального спеціаліста з банківського страхування.

Для запобігання виведення незаконних коштів через страхову систему пропонуємо банківським установам ретельно перевіряти інформацію про потенційного союзника страховика перед підписанням договору про співпрацю.

Для того, щоб цифровізація фінансової системи не вплинула негативно на розвиток банківсько-страхового партнерства союзникам необхідно розробити комплекс універсальних послуг, які б поєднували банківські та страхові потреби клієнта одночасно.

У роботі наведено новітні підходи до bankassurance, зокрема впровадження цифрових технологій FinTech, InsurTech, Open Banking. Розглянута сутність цих фінансових інновацій, їх слабкі та сильні сторони, можливі переваги та ймовірні загрози від їх впровадження. Особливу увагу звернено на кіберризики та схеми, за якими діють хакери.

Впровадження інноваційних цифрових технологій FinTech та InsurTech дає змогу банкам та страховим компаніям виявляти потребу клієнта в тій чи іншій страховій чи банківській послугі та за допомогою спільного фінансового додатка задовольняти цю потребу, нараховуючи паралельно приємні бонуси, знижки активним користувачам.

Впровадження екосистеми Open Banking дозволяє фінансовим інститутам безпечно обмінюватись інформацією про конкретного клієнта шляхом надання доступу до власних даних про клієнта через відкриті Application Programming Interface.

Отже, можна сказати, що використання банківськими установами та страховими компаніями систем інноваційних цифрових технологій дасть поштовх до розвитку банківського страхування, оскільки забезпечить розширення клієнтської бази кожної установи, створення нових сучасних продуктів та послуг, змінить ставлення клієнта до цифрової сфери за рахунок можливості створення індивідуального продукту, який клієнт отримає в залежності від своїх потреб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова Н. Е. Bancassurance як форма співпраці страхових компаній та банківських установ. *Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ"* : зб. наук. пр. темат. вип. : Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. Харків : НТУ "ХПІ". 2012. № 45 (951). С. 3-9. URL : <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/f9ca20df-894f-41c9-b7b6-29bc76d436d4> (дата звернення: 20.11.2023).
2. Актуальні методи, способи, інструменти легалізації (відмивання) злочинних доходів та фінансування тероризму (сепаратизму). *Державна служба фінансового моніторингу України*. 2021 р. 116 с. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/UKR_Typology_2021_26_05.pdf (дата звернення: 10.12.2023).
3. Аналіз портфелів страховиків зі страхування життя за 2020-2022 роки. Департамент нагляду за ринком небанківських фінансових послуг. Управління нагляду за страховим ринком. НБУ. Київ. 2023. 16 с. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D1%84%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B2_20_20_22_life_07_11_2023.pdf?v=6 (дата звернення: 10.12.2023).
4. Борисюк О. В. Тенденції банкострахування в умовах нестабільності розвитку фінансового ринку України. *Молодий вчений*. 2019. № 1(2). С. 428-432. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2019_1%282%29_43 (дата звернення: 20.11.2023).
5. Вовчак О.Д., Руцишин Н. М., Андрейків Т. Я. Кредит і банківська справа: підручник. Київ : Знання, 2008. 564с.
6. Волкова В. В., Волкова Н. І. Банкострахування як сучасний метод мінімізації кредитного ризику банку. *Фінанси, облік, банки*. 2016. Вип. 1. С. 54-

59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fub_2016_1_7 (дата звернення: 20.11.2023).

7. Господарський кодекс України від 16.01. 2003 р. № 436-IV. Редакція від 08.10.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/conv#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

8. Дем'янчук М. А., Маслій М. Д., Жаданова Ю. О. Страхова екосистема України: забезпечення розвитку страхових компаній. Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». 2021. №18. С. 6-7. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/230064/228868> (дата звернення: 20.12.2023).

9. Дзедзик І. Б. Причини та проблеми виникнення банкострахування (bankassurance) в Україні. *Регіональна економіка*. 2013. № 3. С. 154-160. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2013_3_17 (дата звернення: 20.11.2023).

10. Дроботя Я., Бражник Л., Дорошенко О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*, 2021. № 23. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-15> (дата звернення: 20.11.2023).

11. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/32321> (дата звернення: 25.11.2023).

12. Звітність АТ КБ «ПриватБанк» : веб-сайт. URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 10.11.2023).

13. Іващук Н. Л., Іващук О. В. Причини утворення та форми банківсько-страхових груп. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. Проблеми економіки та управління. 2008. № 611 С. 64-71. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/460> (дата звернення: 20.11.2023).

14. Клапків Ю. М. Історична ретроспектива процесів консолідації банківського та страхового бізнесу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин: Збірник наук. праць* (у двох частинах). Київ: Київський нац. університет ім. Т. Шевченка Інститут міжн. відносин. 2008. Вип. 77. Ч. 1. С. 201-210. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/12285/1/Klapkiv_Istor-retrospektuva_2.pdf (дата звернення: 20.11.2023).

15. Кремень В. М. Особливості використання концепції “bancassurance” у діяльності фінансових конгломератів. *Економічний простір*, 2008. №20/1. с. 99-106. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/54880/7/Kremen_Osoblyvosti_vykorystannia.pdf (дата звернення: 20.11.2023).
16. Кремень В. М. Розвиток bancassurance: досвід європейських країн та України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. №3(11). С. 184-195. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/324245893.pdf> (дата звернення: 20.11.2023).
17. Кулина Г., Фаріон Я. Світовий ринок страхових послуг в умовах зміни парадигми глобального економічного розвитку. *Світ фінансів*. 2017. №3(52). С. 48-59. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/28923/1/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0.pdf> (дата звернення: 20.11.2023).
18. Лапішко З. Я., Євтух Л. Б. Перспективи діяльності фінансових супермаркетів в умовах цифрової трансформації в Україні. *Економіка та суспільство*. 2020. Вип. 40. 10 с. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-70>. (дата звернення: 10.12.2023).
19. Лебединець К. В. Кардинг як новітній феномен кібер злочинності. Суми: Сумський державний університет, 2019. Ч. 2. 358с. URL: <https://core.ac.uk/reader/324282350#page=250> (дата звернення: 10.12.2023).
20. Луців Б., Притула О. Bancassurance – як форма ефективної співпраці банків і страхових компаній. *Світ фінансів*. 2005. №2 (15). С. 119-123.
21. Методичні рекомендації до виконання та захисту кваліфікаційних робіт за другим (магістерським) рівнем вищої освіти : для здобув. ВО ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» / [уклад.: В. В. Сибірцев, Т. А. Мельник, В. М. Попов, Л. М. Задорожня] ; Центральноукраїн. нац. техн. ун-т. Кропивницький : ЦНТУ, 2022. 44 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12362> (дата звернення: 10.11.2023).

22. Мулик Т. О., Олійник О.О. Економічний зміст і види FinTech інновацій. Бізнесінформ. 2021. №12. С. 72-78. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-12_0-pages-72_78.pdf (дата звернення: 20.12.2023).
23. Охрименко І. Б., Шуляк Д. А. Інновації Open-Banking у розвитку банкострахування. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 11(17). с. 193-208.
24. Павленко О.П., Дуброва Н.П. Страхування банківських ризиків як складова фінансового забезпечення в умовах інтеграції. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 9. С. 186-190. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_09/257.pdf (дата звернення: 20.11.2023).
25. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Редакція від 08.12.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#top> (дата звернення: 10.12.2023).
26. Показники діяльності страхових компаній. *Національний банк України*: веб-сайт: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#6> (дата звернення: 25.11.2023).
27. Про акціонерні товариства: Закон України від 27.07.2022 р. № 2465-IX. Редакція від 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#top> (дата звернення: 10.11.2023).
28. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7.12.2000 р. № 2121-III. Редакція від 29.07.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 10.11.2023).
29. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012р. № 5178-VI. Редакція від 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#top> (дата звернення: 10.11.2023).
30. Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків: Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР. Редакція від 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96->

[%D0%B2%D1%80#Text](#) (дата звернення: 10.11.2023).

31. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 р. №1591-IX. Редакція від 01.04.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text>

32. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки: Закон України від 23.02.2006 р. №3480-IV. Редакція від 29.07.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/print1491296480899025#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

33. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI. Редакція від 18.06.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#top> (дата звернення: 10.11.2023).

34. Про страхування: Закон України № 85/96-ВР від 7.03.1996 р. Редакція від 06.05.2023 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#top> (дата звернення: 25.11.2023).

35. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III. Редакція від 07.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 10.11.2023).

36. Рейтинг страхових компаній України. URL : <https://forinsurer.com/ratings/life/22/12/1> (дата звернення: 10.12.2023).

37. Річний фінансовий звіт за 2018 рік. АТ КБ «ПриватБанк» : веб-сайт. URL : https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2019.04.23FINAL1.pdf (дата звернення: 20.11.2023).

38. Річний фінансовий звіт за 2019 рік. АТ КБ «ПриватБанк» : веб-сайт. URL:<https://static.privatbank.ua/files/R%D1%96chnij+zv%D1%96t+za+2019rg..pdf> (дата звернення: 20.11.2023).

39. Річний фінансовий звіт за 2020 рік. АТ КБ «ПриватБанк» : веб-сайт. URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2021.03.15_Zvit_Last_n.pdf (дата звернення: 20.11.2023).

40. Річний фінансовий звіт за 2021 рік. АТ КБ «ПриватБанк» : веб-сайт. URL : https://static.privatbank.ua/files/doc2_09092022.pdf (дата звернення:

20.11.2023).

41. Річний фінансовий звіт за 2022 рік. *АТ КБ «ПриватБанк»* : веб-сайт. URL : https://static.privatbank.ua/files/dod1_01052023_2022.pdf (дата звернення: 20.11.2023).

42. Соловей Н. В. Взаємодія страхових компаній та комерційних банків. 8с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/296363353.pdf> (дата звернення: 20.11.2023).

43. Список страхових компаній, які акредитовано в АТ КБ «ПриватБанк» станом на 30.11.2022 року. *АТ КБ «ПриватБанк»* : веб-сайт. URL: https://static.privatbank.ua/files/spisok-accredetivovanih-companiy-povniy-skorocheniy.pdf?_gl=1*aur8wt*_ga*Mjk5MTM1MDAxLjE2OTM4NDY2MTg.*_ga_C7N2L9YQCQ9*MTY5OTg4NTE5MS4xNy4xLjE2OTk4ODU5NzguNjAuMC4w (дата звернення: 10.12.2023).

44. Статут АТ КБ «ПриватБанк». *АТ КБ «ПриватБанк»* : веб-сайт. URL : <https://static.privatbank.ua/files/statut-new.PDF> (дата звернення: 10.11.2023).

45. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Національний банк України: веб-сайт: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_finteh2025.pdf?v=4 (дата звернення: 10.12.2023).

46. Страхування. Підручник; за ред. С. С. Осадець. Вид.2 , перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2002. 544 с.

47. Тринчук В. В., Кучеренко В. В. Зарубіжний досвід розвитку банкострахування. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2017. Вип. 4. С. 166-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2017_4_34 (дата звернення: 20.11.2023).

48. Фатєєва Т., Павленко О. П. Банківське страхування в Україні і за кордоном. Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці: зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., Дніпро : ДДАЕУ, 2021. С. 215-217. URL: <http://surl.li/nocgq> (дата звернення: 20.11.2023).

49. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. №435-IV. Редакція від 05.10.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#top> (дата звернення: 10.11.2023).
50. Bancassurance. *Corporate finance institute* : website. URL: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/wealth-management/bancassurance/>
51. Bancassurance: Benefits, Challenges, and FAQs. 2023. URL: <https://margcompusoft.com/m/bancassurance/>
52. Dr. Suleyman Ozarslan. Key Threats and Cyber Risks Facing Financial Services and Banking Firms in 2022. URL: <https://www.picussecurity.com/key-threats-and-cyber-risks-facing-financial-services-and-banking-firms-in-2022>
53. European insurance industry database. Total insurance. Database March 2022. URL : <https://www.insuranceeurope.eu/statistics>
54. How can bancassurance meet the challenges of today? 2023. URL: <https://fintech.global/2023/02/01/how-can-bancassurance-meet-the-challenges-of-today/>
55. The Challenges of Bancassurance Distribution Channel. 2022. URL: <https://360mozambique.com/opinion/the-challenges-of-bancassurance-distribution-channel/>
56. World retail banking report 2022. URL: <https://www.capgemini.com/insights/research-library/world-retail-banking-report/>